PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY JEDLNIA-LETNISKO

Jedlnia-Letnisko

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Mazowsze.
serce Polski

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3

I. DIAGNOZA GMINY I DELIMITACJA OBSZARÓW DEGRADOWANYCH ORAZ OBSZARÓW REWITALIZACJI 4

I.1 Sfera społeczna 4

I.1.1 Sytuacja demograficzna 4

I.1.2 Bezrobocie 7

I.1.3 Pomoc społeczna 12

I.2. Sfera gospodarcza 16

I.3. Sfera techniczna 19

I.4. Sfera środowiskowa 21

I.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna 22

I.6 Obszary zdegradowane w przestrzeni gminy 23

I.7 Określenie obszaru rewitalizacji 27

I.8 Identyfikacja (skala i charakter) potrzeb rewitalizacyjnych 29

II. Proces rewitalizacji 31

II.1 Wizja obszaru rewitalizacji 31

II.2 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych 31

II.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne 32

II.4 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne 39

II.5 Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych 41

II.6 Indykatywne ramy finansowe 44

II.7 System wdrażania Programu Rewitalizacji 45

II.8 Partycypacja społeczna 48

III. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI 52

SPIS TABEL 56

SPIS RYSUNKÓW 57

WPROWADZENIE

Zgodnie z Wytycznymi (dalej: Wytyczne) w zakresie rewitalizacji w programach rewitalizacyjnych na lata 2014 – 2020, pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji". Takimi zasadami kierowano się, opracowując Program Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko. Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 roku z późn. zm. (dalej: Wytyczne) oraz Instrukcji dotyczącej przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020. Poszczególne części niniejszego Programu odpowiadają wymogom zawartym w obu wyżej wymienionych dokumentach. Dokument obowiązuje w latach 2016-2023.

Pierwsza część dokumentu poświęcona jest diagnozie stanu gminy w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Uwzględniono przy tym zarówno "pozycję" gminy na tle powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego, jak również wewnętrzne zróżnicowanie miejscowości tworzących gminę w celu wskazania tych wsi, w których widoczna jest koncentracja zjawisk problemowych. Na tej podstawie wyznaczono obszary zdegradowane oraz rewitalizacji w gminie.

Druga część dokumentu opiera się na określeniu wizji obszaru rewitalizacji oraz wynikających z niej celów rewitalizacji. Ich osiągnięciu służą projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne uporządkowane w formie listy podstawowej oraz uzupełniającej. Wzmocnieniu skuteczności wdrażania tych przedsięwzięć służą z kolei mechanizmy zachowania komplementarności w różnych sferach.

W części trzeciej scharakteryzowano proces wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Odniesiono się tutaj do zastosowanych narzędzi partycypacji społecznych oraz zaplanowanych na okres wdrożeniowy. Zaplanowano proces zarządzania i oceny skuteczności Programu Rewitalizacji, wskazując konkretne dane, które temu posłużą. Scharakteryzowano także spójność Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi gminy, aby wskazać, że proces rewitalizacji to jeden z elementów działań samorządu.

I. DIAGNOZA GMINY I DELIMITACJA OBSZARÓW DEGRADOWANYCH ORAZ OBSZARÓW REWITALIZACJI

W analizie wskaźnikowej określającej sytuację gminy Jedlnia-Letnisko dokonano podziału na sfery: społeczną, gospodarczą, techniczną, środowiskową oraz przestrzenno-funkcjonalną. Wynika to z zasad wprowadzonych Wytycznymi dotyczącymi rewitalizacji oraz Zasad określonych przez IZ RPO Województwa Mazowieckiego. Dane niezbędne do stworzenia porównywalnych i mierzalnych wskaźników pozyskiwano z Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych gminy, ale też m.in. Powiatowego Urzędu Pracy. Liczby bezwzględne dotyczące występujących na terenie gminy zjawisk przekształcano następnie we wskaźniki, przeliczając je na 100 czy 1000 mieszkańców. Taka forma tworzenia wskaźników pozwala na uzyskanie porównywalnych danych dotyczących poszczególnych zjawisk. Jednocześnie wskaźniki były obliczane dla poszczególnych miejscowości oraz ogólnie dla gminy, aby zgodnie z Wytycznymi - dokonać porównania sytuacji w każdej wsi ze średnią gminy. Podstawę dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych stanowiło stwierdzenie występowania kumulacji negatywnych zjawisk społecznych. Dopiero w następnym kroku identyfikowano miejscowości, w których kumulacji tej towarzyszyło przynajmniej jedno zjawisko negatywne w jednej z pozostałych sfer problemowych.

I.1 Sfera społeczna

I.1.1 Sytuacja demograficzna

W 2016 r. w gminie Jedlnia-Letnisko mieszkało w sumie 12674 osób. Liczba mieszkańców w ostatnich latach systematycznie rośnie, co jak pokazuje poniższy wykres, jest dość typowym zjawiskiem w gminach województwa mazowieckiego i powiatu radomskiego. Jednocześnie gmina Jedlnia-Letnisko na tle innych gmin powiatu radomskiego jest najchętniej wybierana przez nowych mieszkańców, zapewne w dużej mierze dzięki bezpośredniemu sąsiedztwu Radomia.

Rys. 1 Zmiany liczby ludności w latach 2014-2016 w gminie Jedlnia-Letnisko na tle gmin powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego.

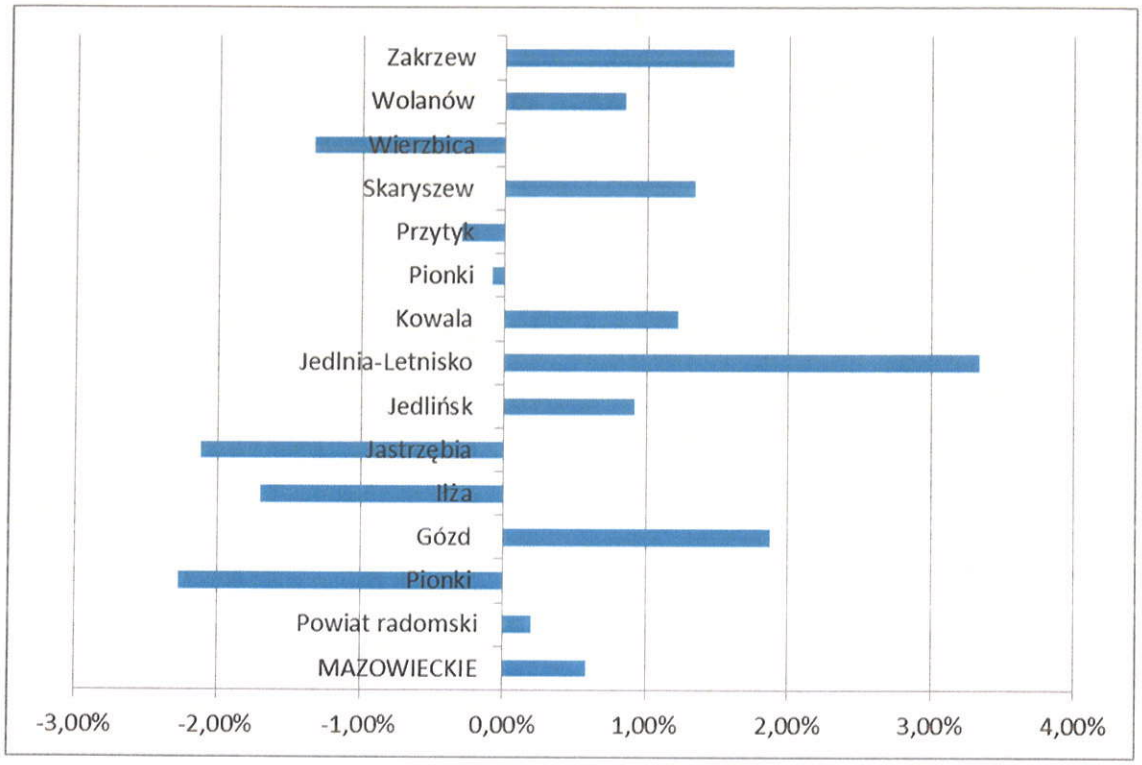

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

Ważnym czynnikiem rozwojowym, wskazującym na jakość kapitału ludzkiego, jest indeks starości. Na tle gmin powiatu radomskiego oraz województwa mazowieckiego, gmina Jedlnia-Letnisko ma jeden z wyższych wskaźników - 17,83% mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie należy podkreślić, że w całym województwie wskaźnik ten jest jeszcze mniej korzystny.

Rys. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gmin z terenu powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w 2016 r. [%].

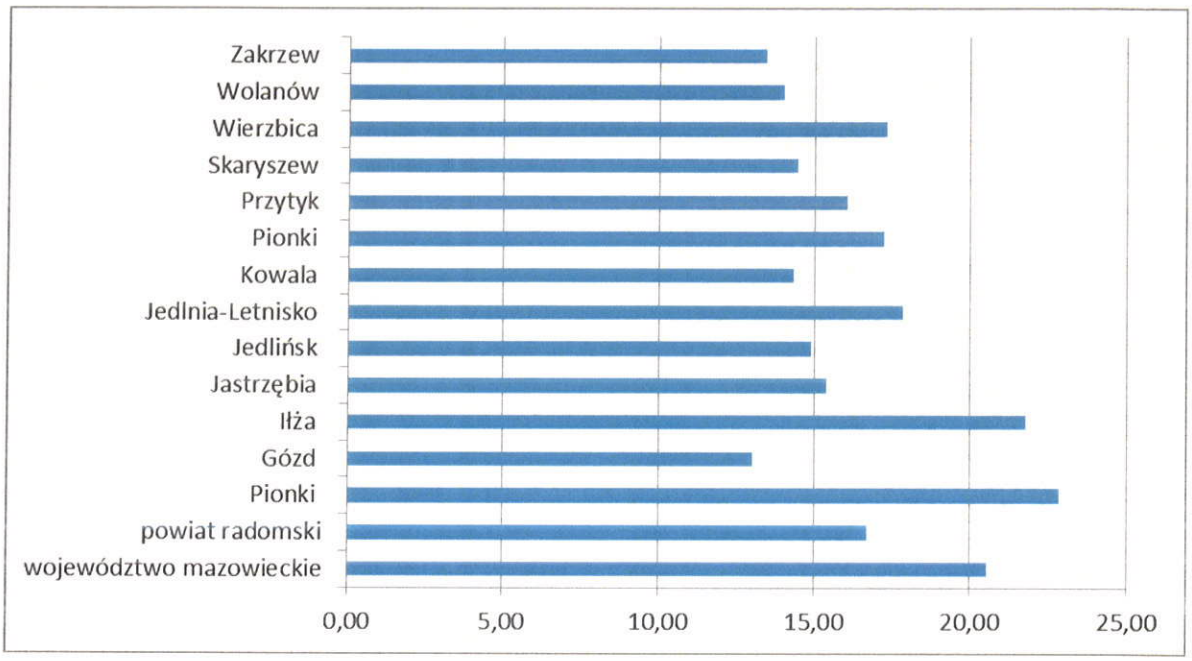

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

W obrębie gminy Jedlnia-Letnisko występuje pod tym względem spore zróżnicowanie. Można wyróżnić miejscowość Gzowice, gdzie zaledwie 4,6% mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym (przy całkowitej liczbie mieszkańców na poziomie ponad 340 osób). Na przeciwnym biegunie zaś znajduje się Słupica, gdzie liczba mieszkańców w tej grupie wiekowej przekracza 20% (liczba mieszkańców - 460). Sytuacja mniej korzystna niż wynosi średnia dla gminy (14,68%) ma miejsce w Antoniówce, Dawidowie, Gzowicach Folwarku i Gzowicach Kolonii, Jedlni-Letnisko, Myśliszewicach, Natolinie, Rajcu Szlacheckim, Sadkowie Górkach, Słupicy oraz Wrzosowie.

Rys. 3 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Jedlnia-Letnisko w 2016 r. [%][1].

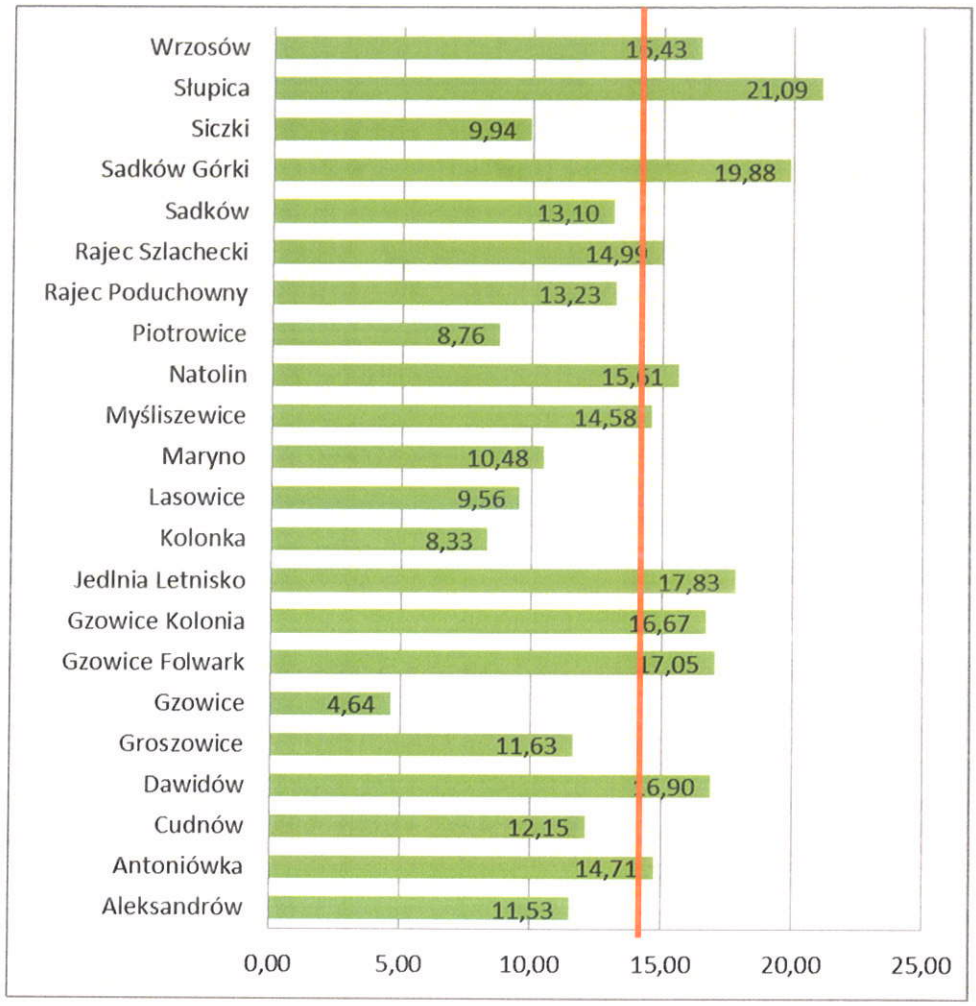

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

I.1.2 Bezrobocie

Ważnym zjawiskiem oddziałującym negatywnie na zagadnienie rozwoju lokalnego jest bezrobocie. Gmina Jedlnia-Letnisko należy do gmin z mniejszym poziomem bezrobocia, jednak tylko na poziomie powiatu radomskiego. W skali całego województwa bezrobocie w tym powiecie utrzymuje się na wysokim poziomie. Jednocześnie spadki poziomu bezrobocia największą skalę osiągają na poziomie całego województwa. W powiecie radomskim spadek w latach 2015-2016 był wyższy niż w latach 2014-2015, z kolei w gminie Jedlnia-Letnisko sytuacja była odwrotna.

[1] Na wykresach prezentujących zestawienie wskaźników dla wszystkich miejscowości w gminie pomarańczową linią zaznaczono średnią referencyjną dla gminy.

Rys. 4 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogóle mieszkańców gmin powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w 2016 r. [%].

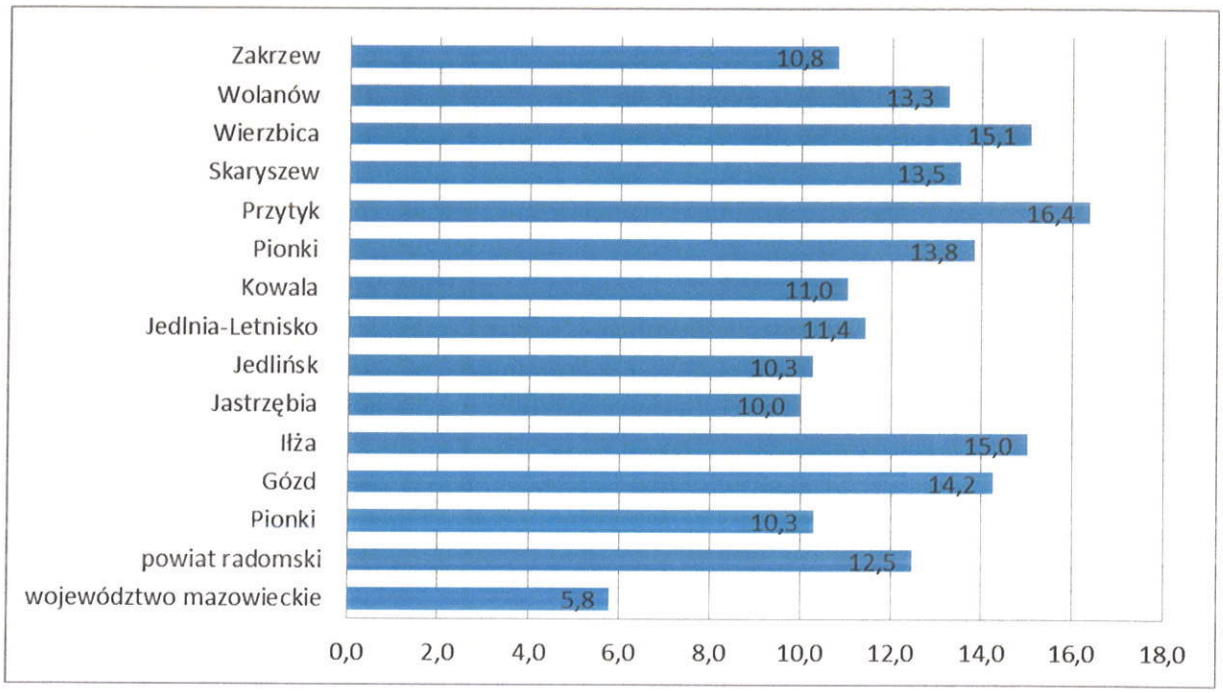

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Rys. 5 Zmiany poziomu bezrobocia w latach 2014-2016 w gminie Jedlnia-Letnisko na tle powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego [%].

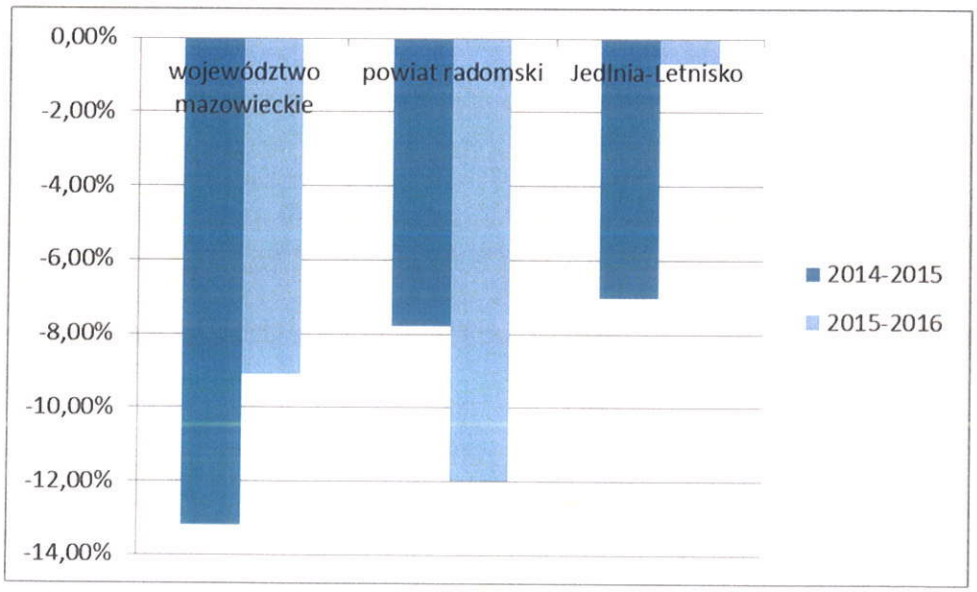

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na terenie gminy Jedlnia-Letnisko występują jedynie dwie miejscowości, w których nie jest zameldowana żadna osoba bezrobotna - Kolonka i Sadków Górki (przy czym w miejscowości Kolonka mieszka zaledwie 35 osób). Również w przypadku tego wskaźnika widać spore zróżnicowanie wewnętrzne. Najmniejsze bezrobocie (przy odrzuceniu wartości

0%) występuje w Natolinie (7,38%), zaś najwyższe w Cudnowie (19,83%) i Gzowicach (19,7%). Średnia dla gminy wynosi 11,39%.

Rys. 6 Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%].

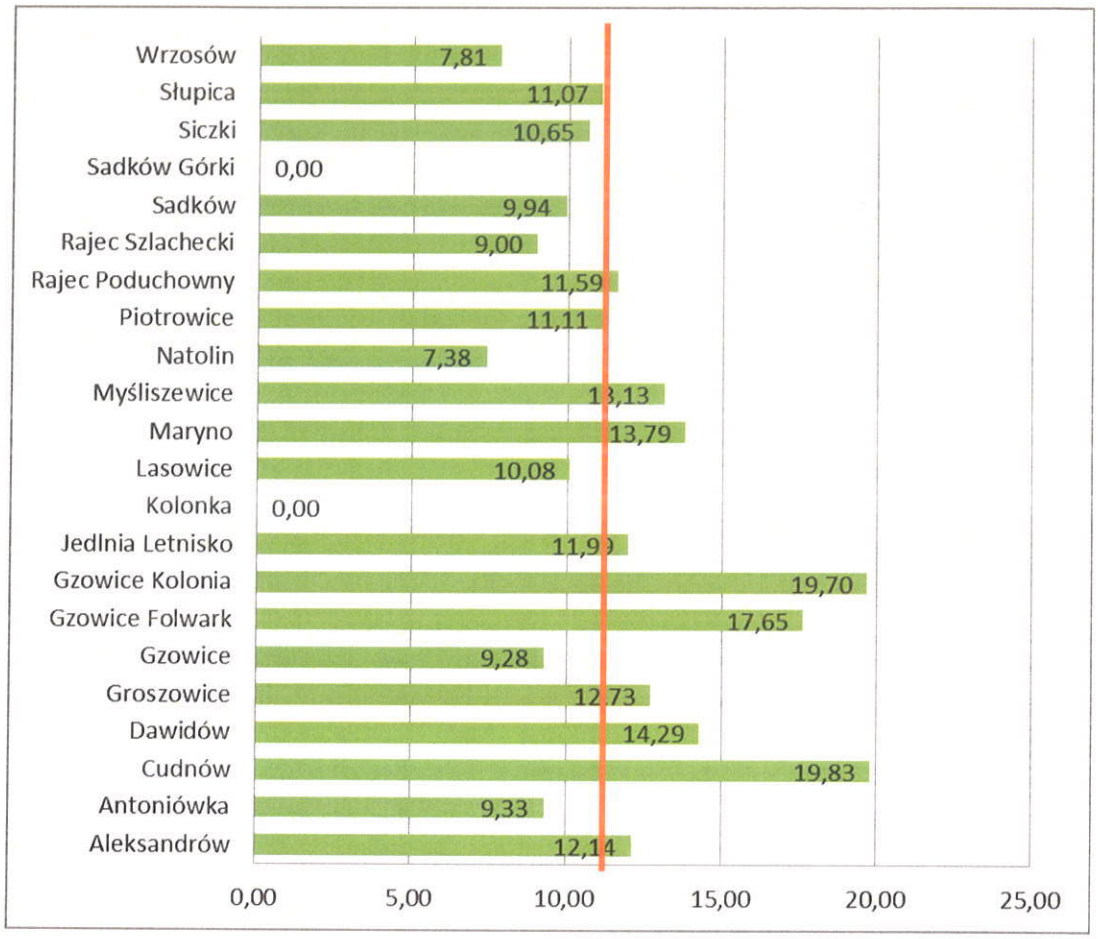

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

Ponadto przeanalizowano również sytuację bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, koncentrując się na osobach, które nie ukończyły 25 lat, osobach po 50 roku życia oraz długotrwale bezrobotnych. Zdecydowanie największy problem w gminie stanowią osoby bezrobotne długotrwale, co jest dość charakterystyczne dla polskiego rynku pracy. Duża część osób, które zostały "wyłączone" z rynku pracy nie potrafi znów na niego wejść z różnych powodów - braku motywacji, niechęci do mobilności przestrzennej czy przekwalifikowania się. W 2016 r. takich osób było w gminie 538, czyli 58,5% wszystkich bezrobotnych, z czego największa grupę stanowili mieszkańcy Jedlni-Letnisko (33% bezrobotnych długotrwale).

Rys. 7 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%][2].

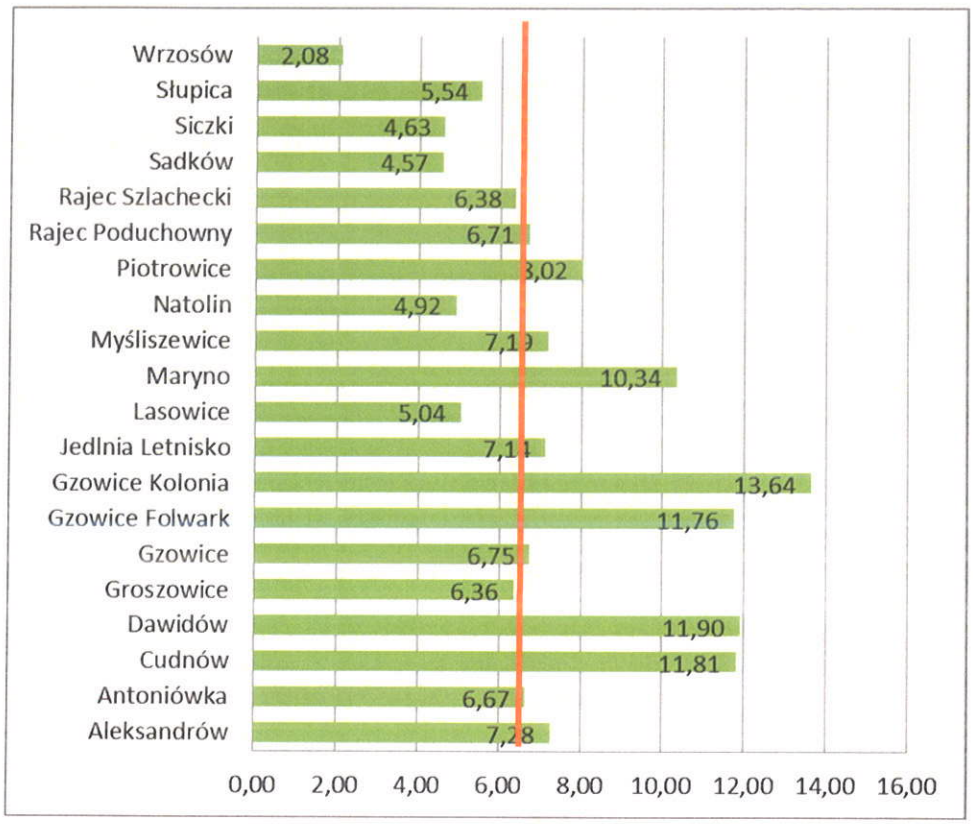

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

Kolejna grupa o największych trudnościach w znalezieniu zatrudnienia to osoby po 50 roku życia - stanowią oni 25,2% mieszkańców w wieku produkcyjnym i znów dominują wśród nich mieszkańcy Jedlni-Letnisko (34,5% wszystkich bezrobotnych po 50 r.ż.). Średnio 2,87% osób w wieku produkcyjnym to zarejestrowani bezrobotni.

[2] Na wykresach dotyczących bezrobocia (rys. 7-9) nie uwzględniono miejscowości Kolonka i Sadków Górki ze względu na brak osób bezrobotnych w tych wsiach.

Rys. 8 Udział osób bezrobotnych po 50 r.ż. w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%].

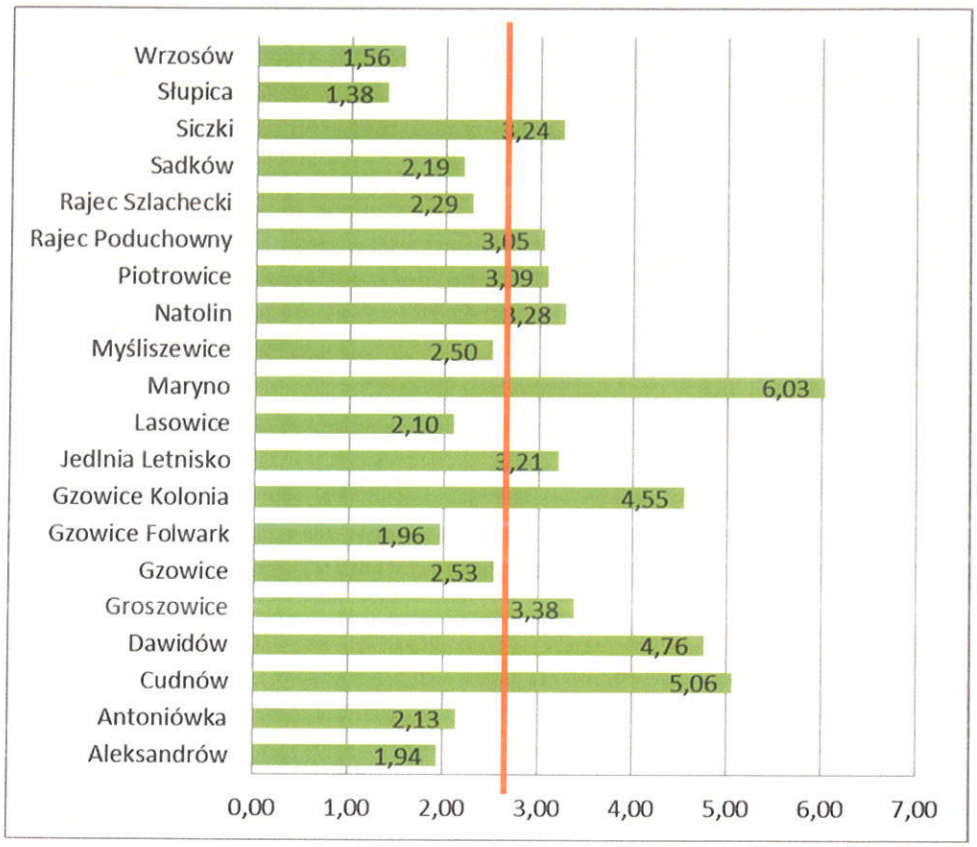

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

Z kolei 11% bezrobotnych to osoby przed 25 rokiem życia, a więc młodzież często nieposiadająca doświadczenia zawodowego. Prawie 27% bezrobotnych do 25 r.ż. mieszka w Jedlni-Letnisko. Jednocześnie w przypadku Dawidowa i Natolina należy zauważyć, że żaden z bezrobotnych mieszkańców tych wsi nie jest osobą, która nie ukończyła 25 lat. Średnia dla gminy w tym wypadku wynosi 1,25%.

Rys. 9 Udział osób bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%].

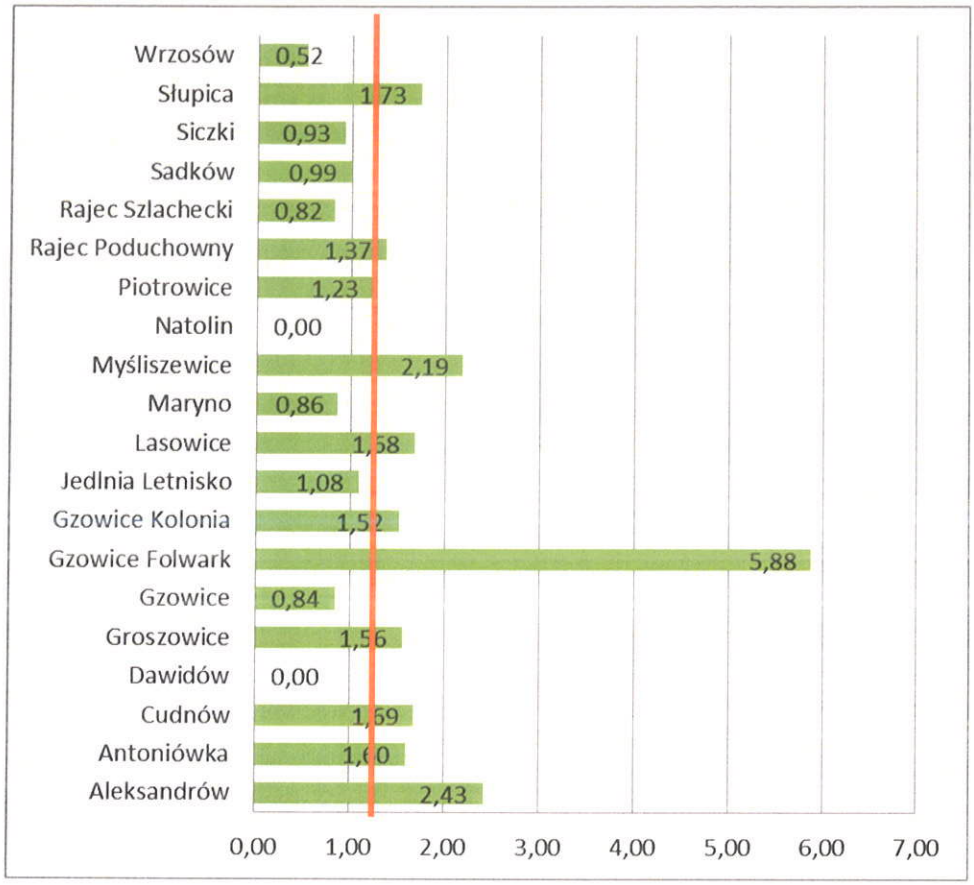

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu.

I.1.3 Pomoc społeczna

Udzielaniem pomocy społecznej w gminie Jedlnia-Letnisko zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Między 2014 a 2016 rokiem liczba udzielonych przez niego świadczeń spadła z 428 do 418, tj. o 2,34%. Tendencja spadkowa w zakresie pomocy społecznej jest charakterystyczna dla całego województwa mazowieckiego, o czym wspomina się m.in. w dokumencie *Ocena zasobów pomocy społecznej w oparciu o sytuację społeczną i demograficzną Województwa Mazowieckiego za 2015 rok.* Autorzy określają wysokość spadku liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w województwie mazowieckim na 2,4% w stosunku do 2014 r. i 3,3% w stosunku do 2013 roku. Natomiast najczęściej występującymi przyczynami były według pracowników ośrodków pomocy społecznej bezrobocie, ubóstwo oraz niepełnosprawność. Podobna sytuacja ma miejsce w gminie Jedlnia-Letnisko.

Tab. 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przy uwzględnieniu najczęstszych powodów na 1000 mieszkańców w latach 2014-2015[3].

	ubóstwo		bezrobocie		niepełnosprawność	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
województwo mazowieckie	16,1	15,5	12,3	11,3	8,6	8,4
powiat radomski	21,1	20,4	21,4	19,2	8,8	8,7
gmina Jedlnia-Letnisko	36,0	79,5	19,2	14,0	9,4	10,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS i danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko.

W sumie w gminie Jedlnia-Letnisko prawie 33 mieszkańców na 1000 korzysta z pomocy społecznej. Najwięcej osób otrzymuje wsparcie ze względu na ubóstwo - prawie 76 osób na 1000 mieszkańców. Tylko w Kolonce żaden z mieszkańców nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, najwięcej ich zaś odnotowano w 2016 r. w miejscowości Cudnów (prawie 180 osób na 1000). Ponadto 22% mieszkańców uzyskujących wsparcie z powodu ubóstwa to mieszkańcy Jedlni-Letnisko.

Rys. 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2016 roku.

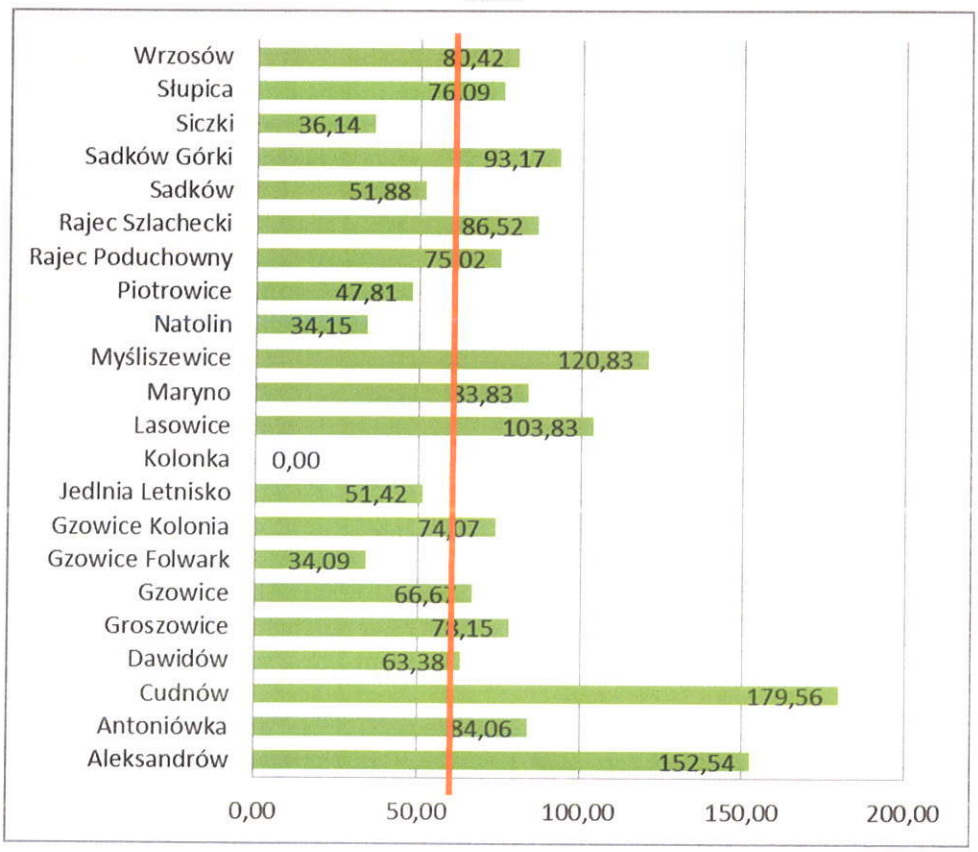

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko.

[3] Ze względu na brak nowszych danych dla poziomu powiatu i województwa, całość zestawienia ograniczono do lat 2014-2015.

Prawie 43% mieszkańców gminy otrzymujących pomoc społeczną jest objętych wsparciem z powodu bezrobocia. Daje to wskaźnik na poziomie 14 osób na 1000 mieszkańców gminy, który najwyższy jest w Dawidowie (ponad 30 osób na 1000), a najniższy w Siczkach (6 osób na 1000). Ponadto 22,3% mieszkańców uzyskujących wsparcie z powodu bezrobocia to mieszkańcy Jedlni-Letnisko.

Rys. 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców w 2016 roku.

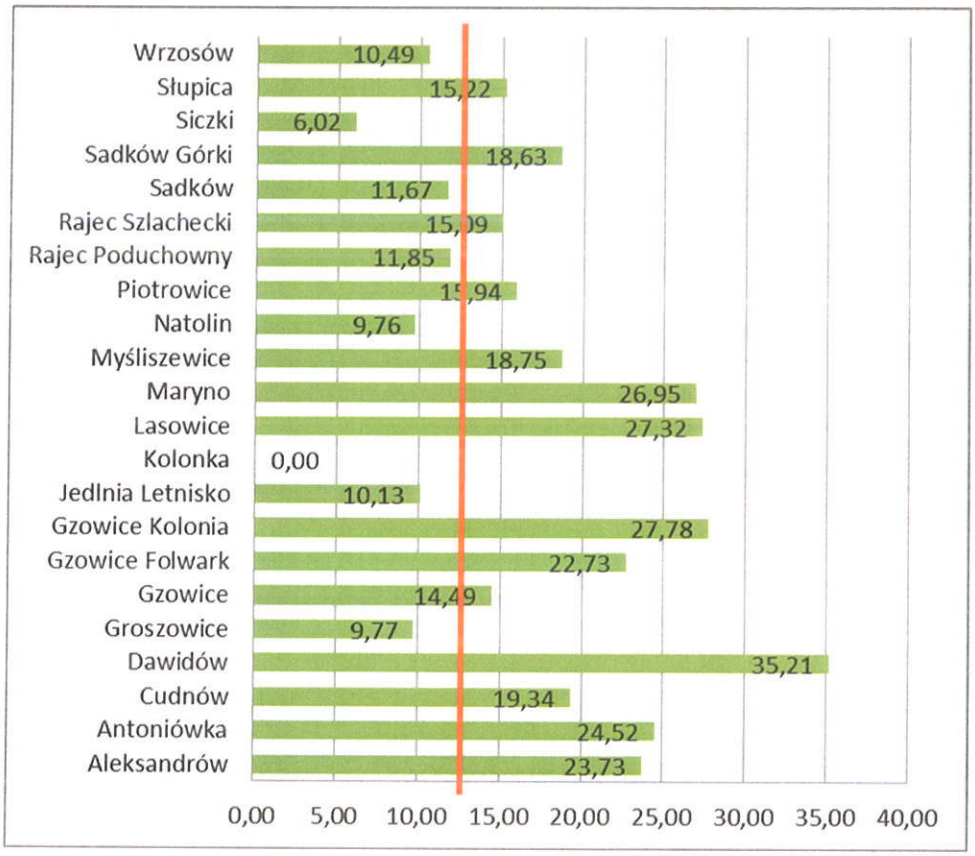

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko.

Prawie 30% mieszkańców gminy z kolei uzyskuje wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności, czyli prawie 10 mieszkańców na 1000. W miejscowościach Dawidów, Gzowice Folwark, Gzowice Kolonia oraz Kolonka nie występują osoby korzystające z tego rodzaju pomocy, natomiast największy wskaźnik dotyczy wsi Aleksandrów (ponad 30 osób na 1000). Jednocześnie największą grupę wśród osób uzyskujących pomoc z powodu niepełnosprawności stanowią mieszkańcy Jedlni-Letnisko - 31,7%.

Rys. 12 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2016 roku.

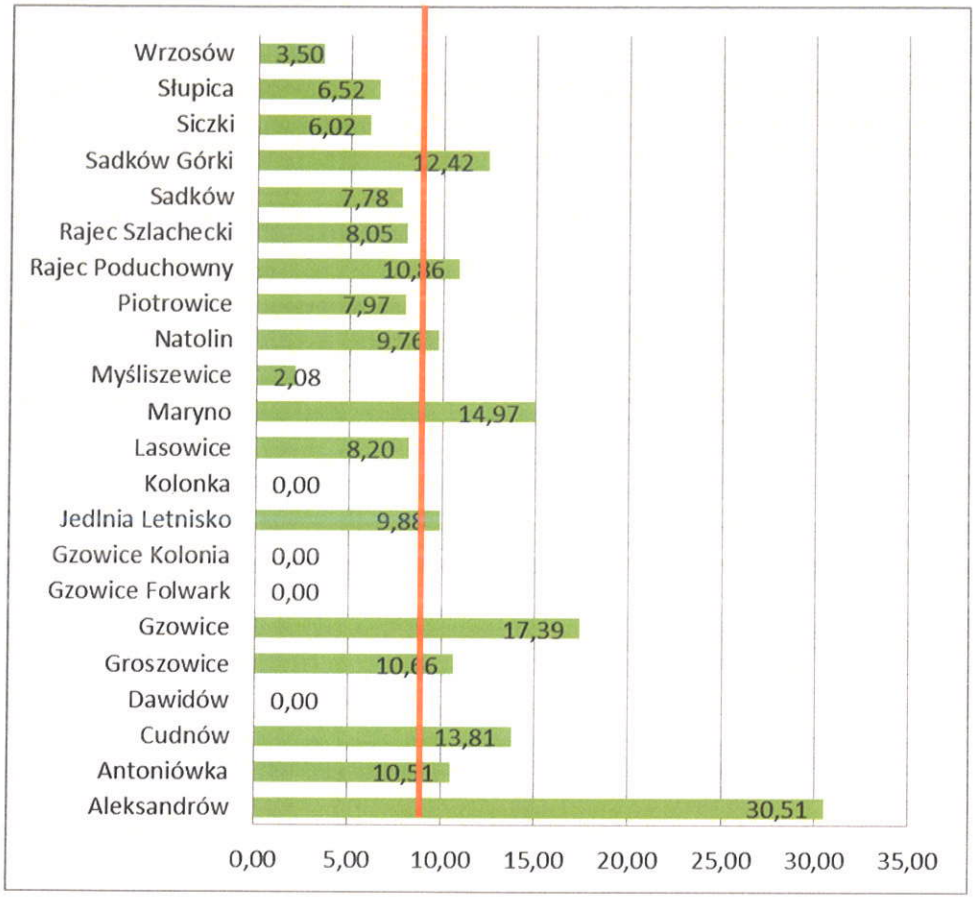

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko.

Jednym z ważnych zagadnień związanych z pomocą społeczną jest również przemoc w rodzinie. Zarządzeniem Wójta Gminy Jedlnia-Letnisko nr 22/2015 z dnia 29 kwietnia 2015 r. został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W skład Zespołu wchodzą przedstawiciele Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, Oświaty, Ochrony Zdrowia, Sądu Rejonowego w Radomiu.

Do przeanalizowania tego zjawiska wykorzystano wskaźnik liczby procedur Niebieskiej karty. W całej gminie Jedlnia-Letnisko w 2016 r. założone zostały 22 Niebieskie karty. Nie jest to więc duża liczba, jednak niepokoić może fakt, że w stosunku do 2014 r. ich liczba wzrosła o 29,4%. Ponad 40% procedur zostało rozpoczętych dla mieszkańców Jedlni-Letnisko, choć zjawisko przemocy domowej występuje w stosunkowo niewielkiej liczbie wsi tworzących gminę.

Rys. 13 Liczba Niebieskich kart na 1000 mieszkańców w 2016 roku.

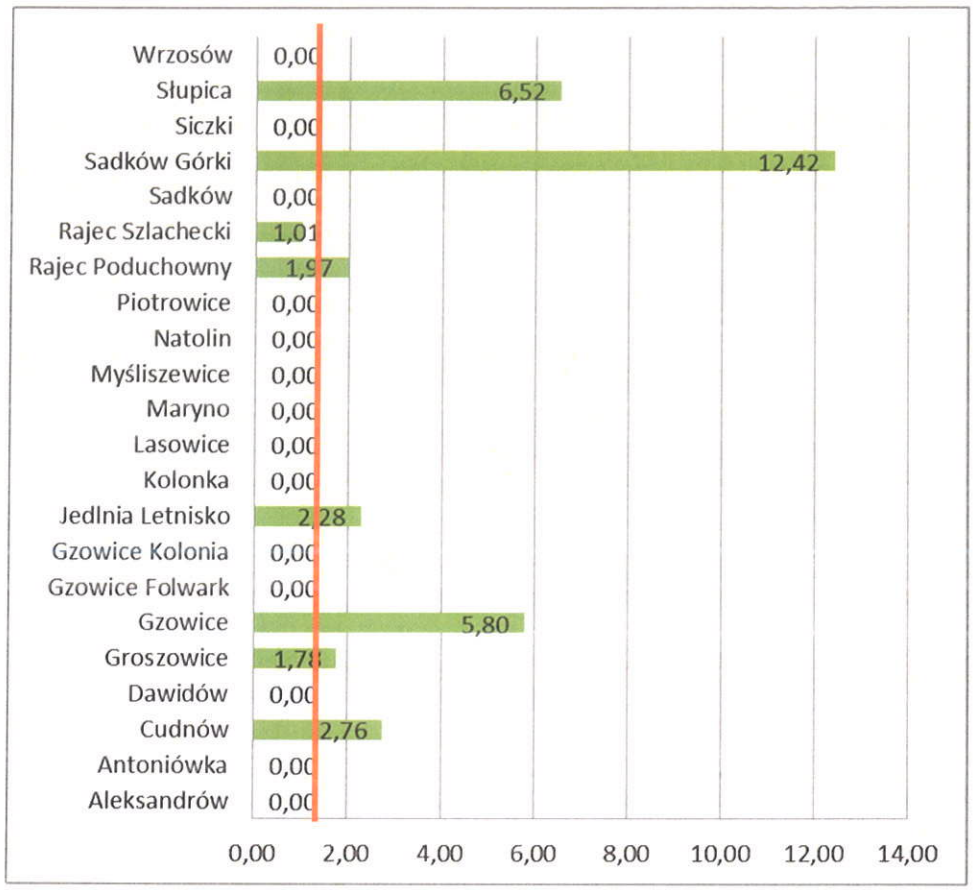

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko.

Podsumowując powyższą analizę przeprowadzoną w sferze społecznej należy stwierdzić, że kumulacja negatywnych zjawisk społecznych występuje w miejscowościach: Aleksandrów, Antoniówka, Cudnów, Groszowice, Gzowice Kolonia, Jedlnia-Letnisko, Maryno oraz Rajec Poduchowny.

I.2. Sfera gospodarcza

W sferze gospodarczej przeanalizowano poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Na tle innych gmin, gmina Jedlnia-Letnisko wykazuje wysoki poziom przedsiębiorczości[4] określony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (podobne wskaźniki wykazuje tylko gmina Zakrzew oraz nieco wyższe - Pionki). Ogólnie wysoka przedsiębiorczość wynika z faktu bliskości

[4] Przy porównywaniu sytuacji gminy z innymi samorządami wykorzystano dane Głównego Urzędu Statystycznego, natomiast do analizy sytuacji wewnątrzgminnej - dane Urzędu Gminy. Ze względu na inny sposób agregacji tych danych wskaźnik przedsiębiorczości w obu przypadkach mocno się różni, jednak w celu określenia sytuacji gminy na tle innych podmiotów zdecydowano się zastosować odmienne źródła danych.

Radomia, co powoduje, że duża część mniejszych firm zwłaszcza o profilu usługowym, przenosi się na przedmieścia. Jednocześnie przy określeniu średniej dla powiatu radomskiego, gmina osiąga lepszy wskaźnik, natomiast jest on prawie dwukrotnie niższy od wskaźnika przedsiębiorczości dla całego województwa mazowieckiego. Słabsza pozycja gminy na tle województwa wynika prawdopodobnie z wysokiego poziomu przedsiębiorczości dla Warszawy oraz otaczających ją gmin. W dużej mierze osiągane przez nie wskaźniki „zawyżają" niejako średnią dla województwa. Pozytywnie należy także ocenić ogólną tendencję wzrostową w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców regionu.

Tab. 2 Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w latach 2014-2016.

	2014	2015	2016
województwo mazowieckie	224,6	233,4	241,8
powiat radomski	107,5	110,5	113,8
Pionki	135,8	136,8	141,5
Gózd	73,8	80,7	86,7
Iłża	98,5	99,6	102,7
Jastrzębia	92,6	94,0	101,2
Jedlińsk	103,8	106,0	108,5
Jedlnia-Letnisko	127,3	129,1	130,6
Kowala	110,7	113,7	116,2
Pionki	76,2	77,9	81,7
Przytyk	73,2	78,6	80,1
Skaryszew	120,9	127,4	130,9
Wierzbica	100,6	102,5	106,9
Wolanów	100,2	104,3	108,6
Zakrzew	126,8	131,8	132,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W gminie Jedlnia-Letnisko funkcjonowało w 2016 r. (wg danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko) 645 podmiotów gospodarczych, przy czym w miejscowości Kolonka i Sadków Górki nie zarejestrowano żadnego. Największa ich liczba zlokalizowana była w Jedlni-Letnisko (37,8%), przy czym miały one charakter przede wszystkim jednoosobowych działalności gospodarczych, generujących tylko niewielkie zatrudnienie lub w ogóle nie zatrudniające pracowników. Średnio na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie działa 80 firm, w tym najmniej (odrzucając wartości 0) w miejscowości Gzowice Kolonia (30), a najwięcej w Natolinie (123).

Rys. 14 Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w gminie Jedlnia-Letnisko w 2016 roku.

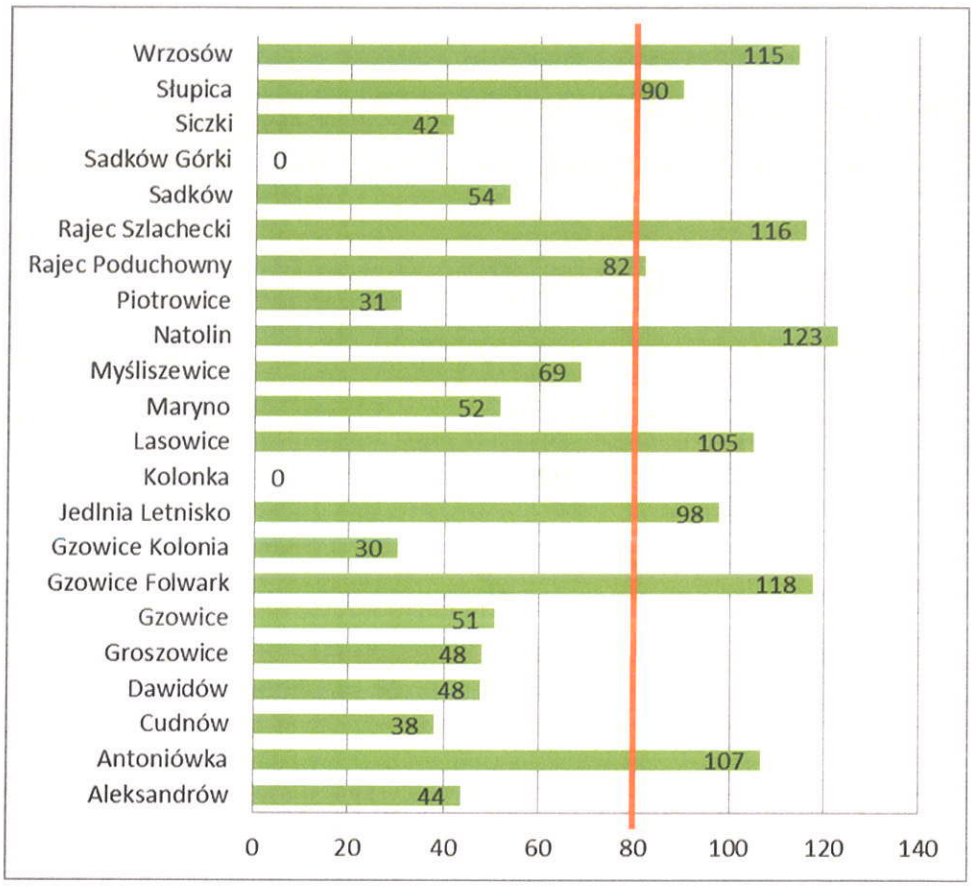

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

Działające na terenie gminy Jedlnia-Letnisko podmioty gospodarcze są raczej niewielkimi firmami, w dużej mierze przyjmującymi postać jednoosobowych działalności gospodarczych. W związku z tym nie generują one większej liczby miejsc pracy – zatrudnienie mogą zwiększać sezonowo (kiedy rośnie zapotrzebowanie np. na prace budowlane) i zatrudniać jedną-osoby. W 2016 r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu wpłynęło łącznie 108 ofert pracy z firm działających na terenie gminy. Średnio na jeden podmiot gospodarczy z terenu gminy daje to 17 ofert pracy, jednak firmy te pochodzą tylko z kilku miejscowości: Aleksandrów, Antoniówka, Jedlnia-Letnisko, Maryno, Rajec Poduchowny, Rajec Szlachecki, Sadków oraz Słupica.

O kondycji lokalnych przedsiębiorstw świadczyć też może liczba podmiotów, które zawiesiły lub zamknęły działalność. W całej gminie w 2016 r. 67 podmiotów zamknęło działalność, natomiast 60 zawiesiło ją, co oznacza, że średnio 10 podmiotów na 1000 mieszkańców z różnych przyczyn zaprzestało funkcjonowania. Najwięcej podmiotów zawiesiło i zamknęło działalność w miejscowości Jedlnia-Letnisko – w sumie było ich 60 (47,2% ogółu zamykających bądź zawieszających funkcjonowanie). Wskaźnik liczby

zamkniętych lub zawieszonych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców najwyższe (a więc najmniej korzystne) wartości osiągnął dla miejscowości: Gzowice Folwark, Słupica, Lasowice, Jedlnia-Letnisko i Groszowice.

Rys. 15 Liczba podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność na 1000 osób w 2016 roku.

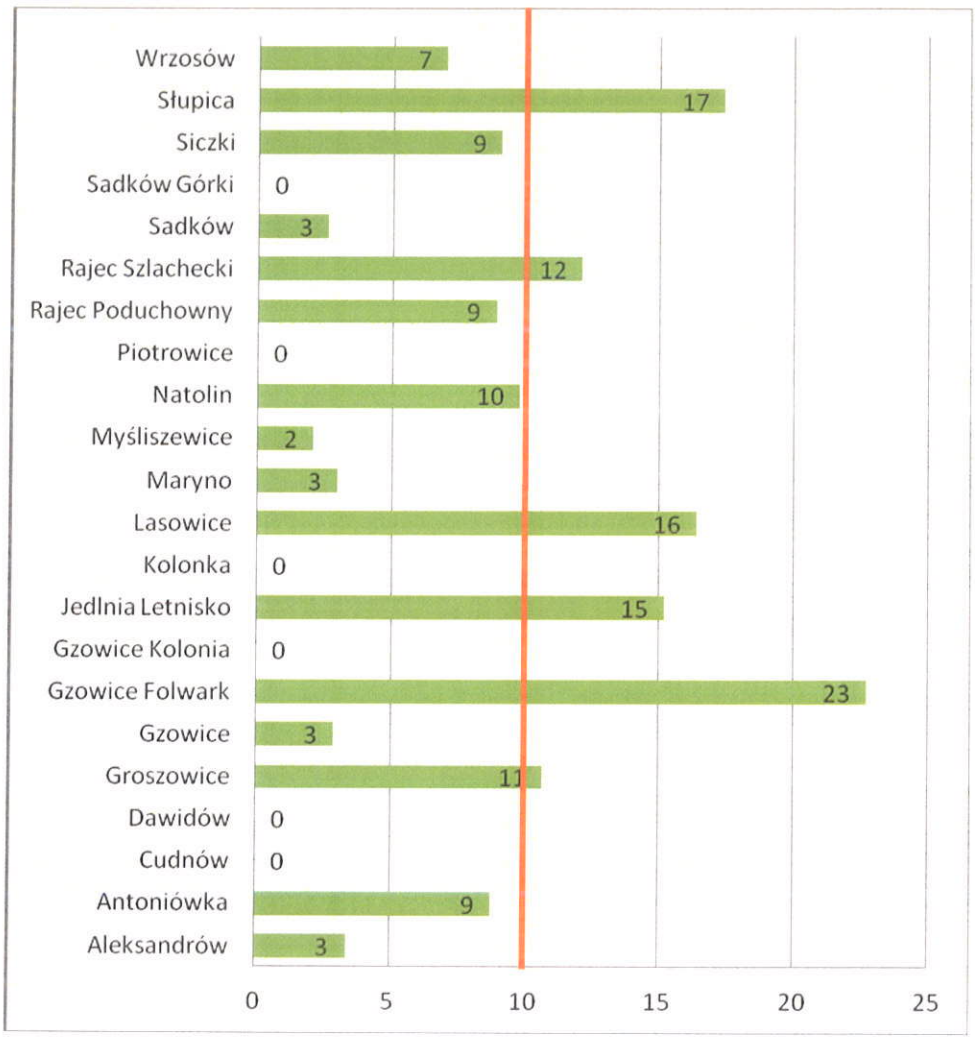

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

I.3. Sfera techniczna

Na terenie gminy Jedlnia-Letnisko znajduje się około 122 obiektów zabytkowych. Wśród nich jest wiele zabytków o znacznych walorach artystycznych, historycznych i architektonicznych, których znaczenie sięga poza lokalne środowisko kulturowe, mogących stać się wizytówką miejscowości Jedlnia-Letnisko i całej gminy.

Zasób dziedzictwa kulturowego gminy to przede wszystkim obiekty lub zespoły z przełomu XIX/XX w., czyli okresu intensywnego rozwoju przedmiotowego terenu. W

budownictwie wiejskim zdecydowanie przeważało budownictwo drewniane oparte na tradycji ciesielskiej (np. chałupa nr 31 w Piotrowicach) W miejscowości Jedlnia-Letnisko w związku z mikroklimatem i modą na teren nad rzeką Gzówką i puszczą Kozienicką powstało wiele budynków w typie willi podmiejskich. Zachowało się wiele dawnych domów letniskowych o charakterze willowym oraz interesujący układ ruralistyczny o wielodrożnicowym systemie ulic, wkomponowany w lasy jodłowe. Z połowy XX w. pochodzi m.in. kilka kapliczek przydrożnych i drewniany kościół w Słupicy. Z murowanej architektury wymienić należy młyny w Antoniówce, Gzowicach Folwarku, dawny ośrodek zdrowia przy ul. Poprzecznej 5 w Jedlni-Letnisko, budynek magazynu kolei w Jedlni-Letnisko czy budynek mieszkalny przy ul. 1- go Maja 22 w Jedlni-Letnisko.[5]

W Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się 75 obiektów i to zestawienie wykorzystano do poniższej analizy na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Obiekty zabytkowe wpisane do GEZ zlokalizowane są tylko w miejscowościach Antoniówka, Groszowice, Gzowice, Gzowice Folwark, Jedlnia-Letnisko, Piotrowice, Rajec Poduchowny i Słupica, przy czym zdecydowana większość mieści się w Jedlni-Letnisko.

[5] Opis na podstawie *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2016-2019.*

Rys. 16 Udział obiektów zabytkowych w poszczególnych miejscowościach w ogólnej liczbie zabytków gminy w 2016 r. [%].

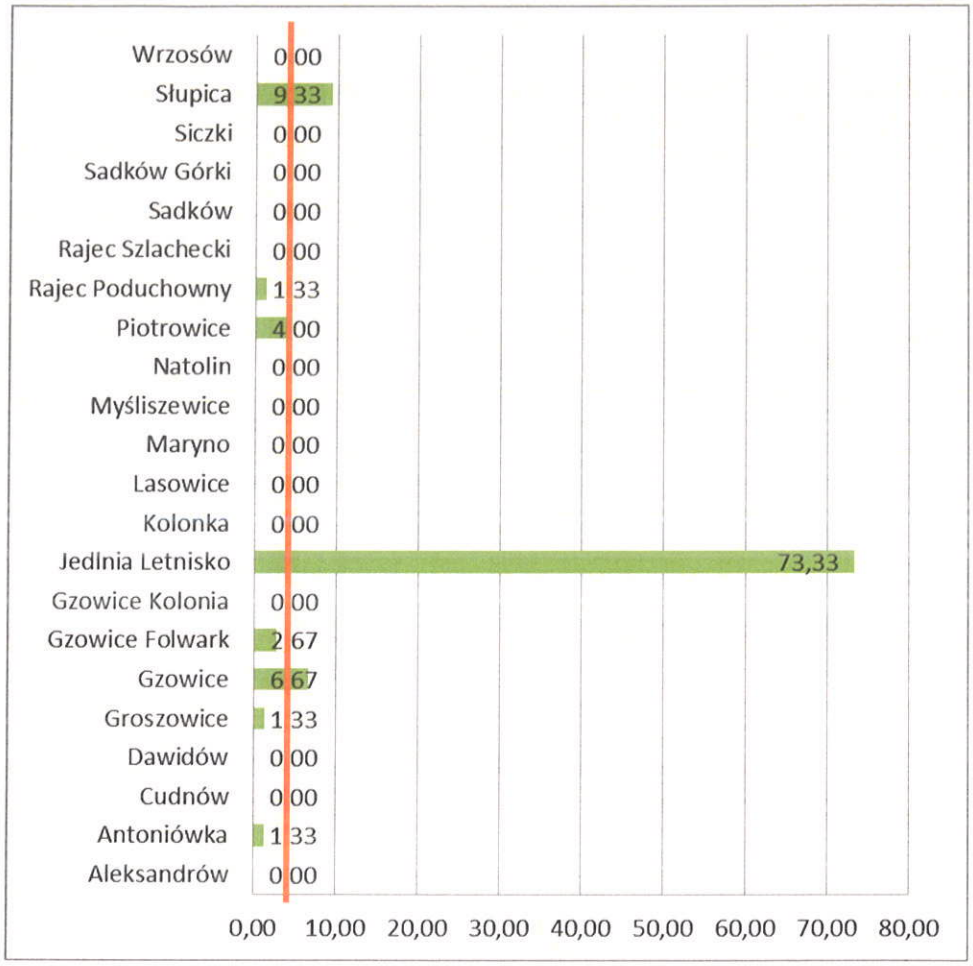

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

I.4. Sfera środowiskowa

W *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2016* stwierdzono występowanie na terenie gminy Jedlnia-Letnisko (zakwalifikowana do strefy mazowieckiej) 24-godzinnych stężeń pyłu zawieszonego PM10, roczne PM2,5, benzo(a)pirenu, długoterminowe stężenia ozonu.

Dodatkowo przez kilka miejscowości biegną trasy drogowe i kolejowe. Drogi wojewódzkie nr 737 i 699 przecinają wsie: Jedlnia-Letnisko, Antoniówka, Piotrowice, Gzowice, Siczki, Kolonka, natomiast droga krajowa nr 12 miejscowość Lasowice. Tory kolejowe z kolei znajdują się na terenie Jedlni-Letnisko, Wrzosowa, Antoniówki, Groszowic. Tego rodzaju połączenia komunikacyjne generują zwiększony hałas.

Wskaźnikiem, który wykorzystano do analizy sfery środowiskowej jest liczba budynków pokrytych lub izolowanych azbestem. W powiecie radomskim zinwentaryzowano

ogółem 74.917.133 kg azbestu, z czego 3.892.300 kg w gminie Jedlnia-Letnisko. Spośród gmin powiatu radomskiego tylko Kowala, Gózd i Pionki posiadają mniejsze ilości azbestu[6]. Średnio w każdej miejscowości gminy Jedlnia-Letnisko znajduje się 4,5 obiektu pokrytego lub izolowanego azbestem, przy czym najwięcej ich zlokalizowanych jest w Jedlni-Letnisko.

Rys. 17 Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogóle tego rodzaju budynków w gminie w 2016 r. [%].

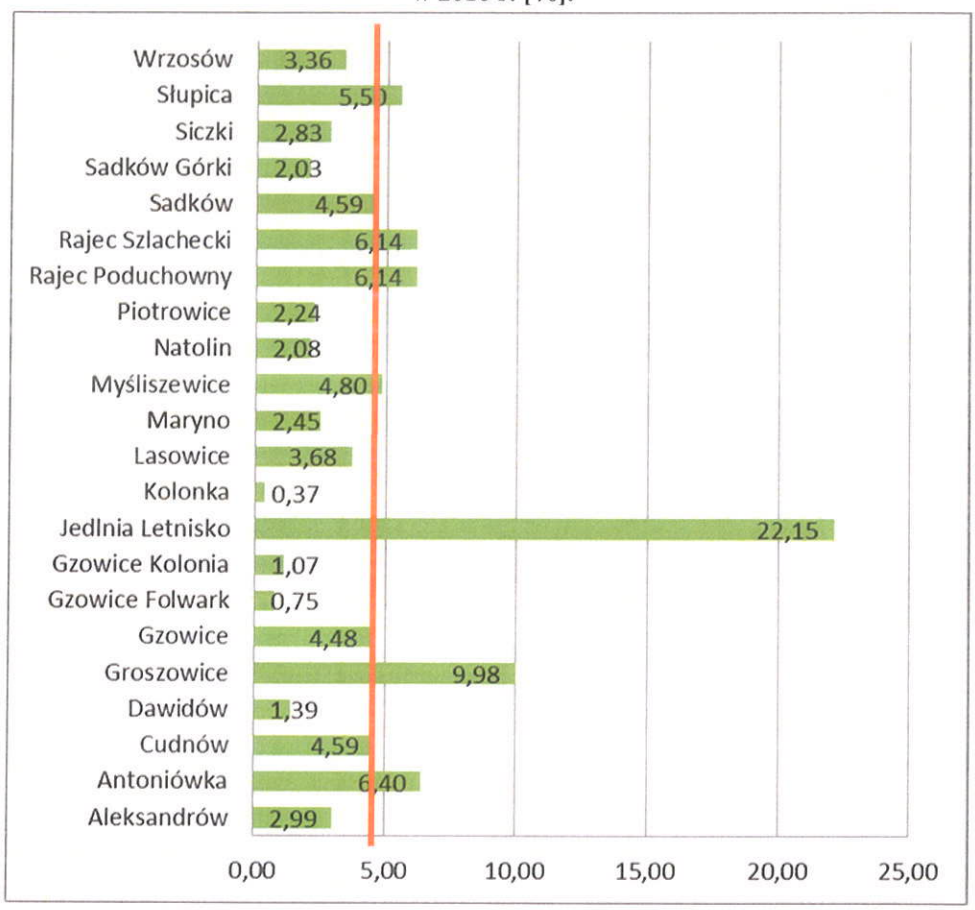

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

I.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie w 2015 r. wynosiła ponad 175 km bez przyłączy. Woda dostarczana mieszkańcom do spożycia spełnia wszelkie wymogi sanitarne i ogólnie oceniana jest jako dobra. Gmina korzysta z oczyszczalni ścieków znajdującej się w miejscowości Jedlnia-Letnisko. Sieć kanalizacyjna ma długość ponad 95 km. W miejscowościach pozbawionych podłączenia do sieci kanalizacyjnej funkcjonują zbiorniki bezodpływowe, ale coraz większą popularnością cieszą się także przydomowe oczyszczalnie

[6] https://www.bazaazbestowa.gov.pl/stats/index.

ścieków. Liczba tych ostatnich wzrosła między 2010 a 2015 r. ponad trzykrotnie. Na terenie gminy źródła ciepła stanowią kotłownie lokalne umiejscowione głównie w obiektach użyteczności publicznej oraz indywidualne źródła ciepła w domach mieszkalnych. Kotłownie lokalne opalane są różnymi rodzajami paliw – głównie węglem i koksem[7].

Tab. 3 Wyposażenie gminy w sieci infrastrukturalne w 2016 roku.

	Sieć kanalizacyjna	Sieć wodociągowa	Sieć gazowa	Sieć ciepłownicza	Oświetlenie uliczne
Aleksandrów	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Antoniówka	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Cudnów	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Dawidów	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Groszowice	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Gzowice	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Gzowice Folwark	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Gzowice Kolonia	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Jedlnia-Letnisko	częściowo	TAK	TAK	NIE	TAK
Kolonka	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Lasowice	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Maryno	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Myśliszewice	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Natolin	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Piotrowice	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Rajec Poduchowny	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Rajec Szlachecki	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Sadków	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Sadków Górki	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Siczki	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Słupica	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Wrzosów	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

I.6 Obszary zdegradowane w przestrzeni gminy

Na podstawie powyższej analizy wskaźnikowej dokonano określenia, które miejscowości gminy można zakwalifikować jako zdegradowane, a więc o koncentracji problemów. Po określeniu średniej dla całej gminy w przypadku każdego wskaźnika określono, które miejscowości przekraczają średnią wartość - są niższe w przypadku poziomu przedsiębiorczości lub wyższe od średniej w pozostałych przypadkach.

[7] Opis zaczerpnięto ze *Strategii Rozwoju Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2016-2025.*

Tab. 4 Wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Jedlnia-Letnisko.

Sfera	Zjawisko	Wskaźnik
Sfera społeczna	Starzenie się społeczeństwa	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy
	Ubóstwo	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców
	Niepełnosprawność	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców
	Bezrobocia	Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców
	Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy	Udział bezrobotnych długotrwale w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym Udział bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym Udział bezrobotnych powyżej 50 .ż. w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym
	Poziom patologii społecznej	Liczba Niebieskich kart na 1000 mieszkańców
Sfera gospodarcza	Poziom przedsiębiorczości	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym
	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	Liczba podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność na 1000 osób
Sfera środowiskowa	Odpady niebezpieczne	Udział obiektów pokrytych azbestem [%]
Sfera techniczna	Stan techniczny budynków	Udział obiektów zabytkowych [%]

Źródło: opracowanie własne.

Warunkiem włączenia miejscowości bądź ulicy do obszaru zdegradowanego jest przede wszystkim fakt występowania kumulacji negatywnych zjawisk społecznych. Dopiero w dalszym etapie przeanalizowano, na których ulicach występuje przynajmniej jeden wskaźnik reprezentujący sferę inną niż społeczna, tj. gospodarczy, środowiskowy bądź techniczny.

Miejscowości wiejskie spełniające powyższy warunek i jednocześnie kwalifikujące się jako obszary zdegradowane to: **Aleksandrów, Antoniówka, Cudnów, Groszowice, Gzowice Kolonia, Jedlnia-Letnisko, Maryno i Rajec Poduchowny**.

Tab. 5 Zestawienie wskaźników delimitacyjnych dla miejscowości gminy Jedlnia-Letnisko.

	Udział osób w wieku poprodukcyjnym [%]	Osoby korzystające z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców z powodu			Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku	Udział długotrwale bezrobotnych	udział bezrobotnych do 25 r.ż.	udział bezrobotnych > 50 r.ż.	Liczba Niebieskich kart na 1000 mieszkańców [‰]	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 osób	Liczba podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność na 1000 osób	Udział obiektów pokrytych azbestem	Udział obiektów zabytkowych [%]	Sieć kanalizacyjna	Sieć wodociągowa	Sieć gazowa	Sieć ciepłownicza	Oświetlenie uliczne
		ubóstwa	niepełnosprawności	bezrobocia		w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]												
średnia gminy	**14,68**	**72,75**	**9,70**	**14,12**	**11,39**	**6,66**	**1,25**	**2,87**	**1,74**	**80**	**10**	**4,55**	**4,55**					
Aleksandrów	11,53	152,54	30,51	23,73	12,14	7,28	2,43	1,94	0,00	44	3	2,99	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Antoniówka	14,71	84,06	10,51	24,52	9,33	6,67	1,60	2,13	0,00	107	9	6,40	1,33	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Cudnów	12,15	179,56	13,81	19,34	19,83	11,81	1,69	5,06	2,76	38	0	4,59	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Dawidów	16,90	63,38	0,00	35,21	14,29	11,90	0,00	4,76	0,00	48	0	1,39	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Groszowice	11,63	78,15	10,66	9,77	12,73	6,36	1,56	3,38	1,78	48	11	9,98	1,33	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Gzowice	4,64	66,67	17,39	14,49	9,28	6,75	0,84	2,53	5,80	51	3	4,48	6,67	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Gzowice Folwark	17,05	34,09	0,00	22,73	17,65	11,76	5,88	1,96	0,00	118	23	0,75	2,67	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Gzowice Kolonia	16,67	74,07	0,00	27,78	19,70	13,64	1,52	4,55	0,00	30	0	1,07	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Jedlnia-Letnisko	17,83	51,42	9,88	10,13	11,99	7,14	1,08	3,21	2,28	98	15	22,15	73,33	część	TAK	TAK	NIE	TAK
Kolonka	8,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,37	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Lasowice	9,56	103,83	8,20	27,32	10,08	5,04	1,68	2,10	0,00	105	16	3,68	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Maryno	10,48	83,83	14,97	26,95	13,79	10,34	0,86	6,03	0,00	52	3	2,45	0,00	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Myśliszewice	14,58	120,83	2,08	18,75	13,13	7,19	2,19	2,50	0,00	69	2	4,80	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Natolin	15,61	34,15	9,76	9,76	7,38	4,92	0,00	3,28	0,00	123	10	2,08	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Piotrowice	8,76	47,81	7,97	15,94	11,11	8,02	1,23	3,09	0,00	31	0	2,24	4,00	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Rajec	13,23	75,02	10,86	11,85	11,59	6,71	1,37	3,05	1,97	82	9	6,14	1,33	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK

Poduchowny																		
Rajec Szlachecki	14,99	86,52	8,05	15,09	9,00	6,38	0,82	2,29	1,01	116	12	6,14	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Sadków	13,10	51,88	7,78	11,67	9,94	4,57	0,99	2,19	0,00	54	3	4,59	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Sadków Górki	19,88	93,17	12,42	18,63	0,00	0,00	0,00	0,00	12,42	0	0	2,03	0,00	TAK	TAK	TAK	NIE	TAK
Siczki	9,94	36,14	6,02	6,02	10,65	4,63	0,93	3,24	0,00	42	9	2,83	0,00	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK
Słupica	21,09	76,09	6,52	15,22	11,07	5,54	1,73	1,38	6,52	90	17	5,50	9,33	NIE	TAK	NIE	NIE	TAK
Wrzosów	16,43	80,42	3,50	10,49	7,81	2,08	0,52	1,56	0,00	115	7	3,36	0,00	NIE	TAK	TAK	NIE	TAK

Źródło: opracowanie własne.

I.7 Określenie obszaru rewitalizacji

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacji musi obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk oraz posiadać istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Jednocześnie na obszar rewitalizacji nałożono ograniczenia dotyczące jego powierzchni oraz liczby mieszkańców: maksymalnie 20% powierzchni gminy oraz maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Spośród obszarów wskazanych jako zdegradowane na terenie gminy Jedlnia-Letnisko, do rewitalizacji została wybrana miejscowość Jedlnia-Letnisko. Miejscowość ta charakteryzuje się kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, które zostały dodatkowo scharakteryzowane w rozdziale 1.8 Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych. Towarzyszą im negatywne zjawiska w sferze środowiskowej i technicznej. Miejscowość ta pełni również istotną rolę dla rozwoju lokalnego ze względu na swój centralny charakter - jako centrum usługowo-handlowe gminy. Występują w niej obiekty przyrodnicze oraz budynki, które mogą być wykorzystane do dalszego rozwoju gminy (poprzez poprawę stanu obszaru rewitalizacji). Mieszka w niej również najwięcej mieszkańców spośród wszystkich miejscowości gminy.

Na obszarze rewitalizacji mieszka 29,87% mieszkańców (3786 osób)

i zajmuje on powierzchnię 477,45 ha,

co stanowi 7,64% powierzchni całej gminy.

Rys. 18 Obszar rewitalizacji Jedlnia-Letnisko.

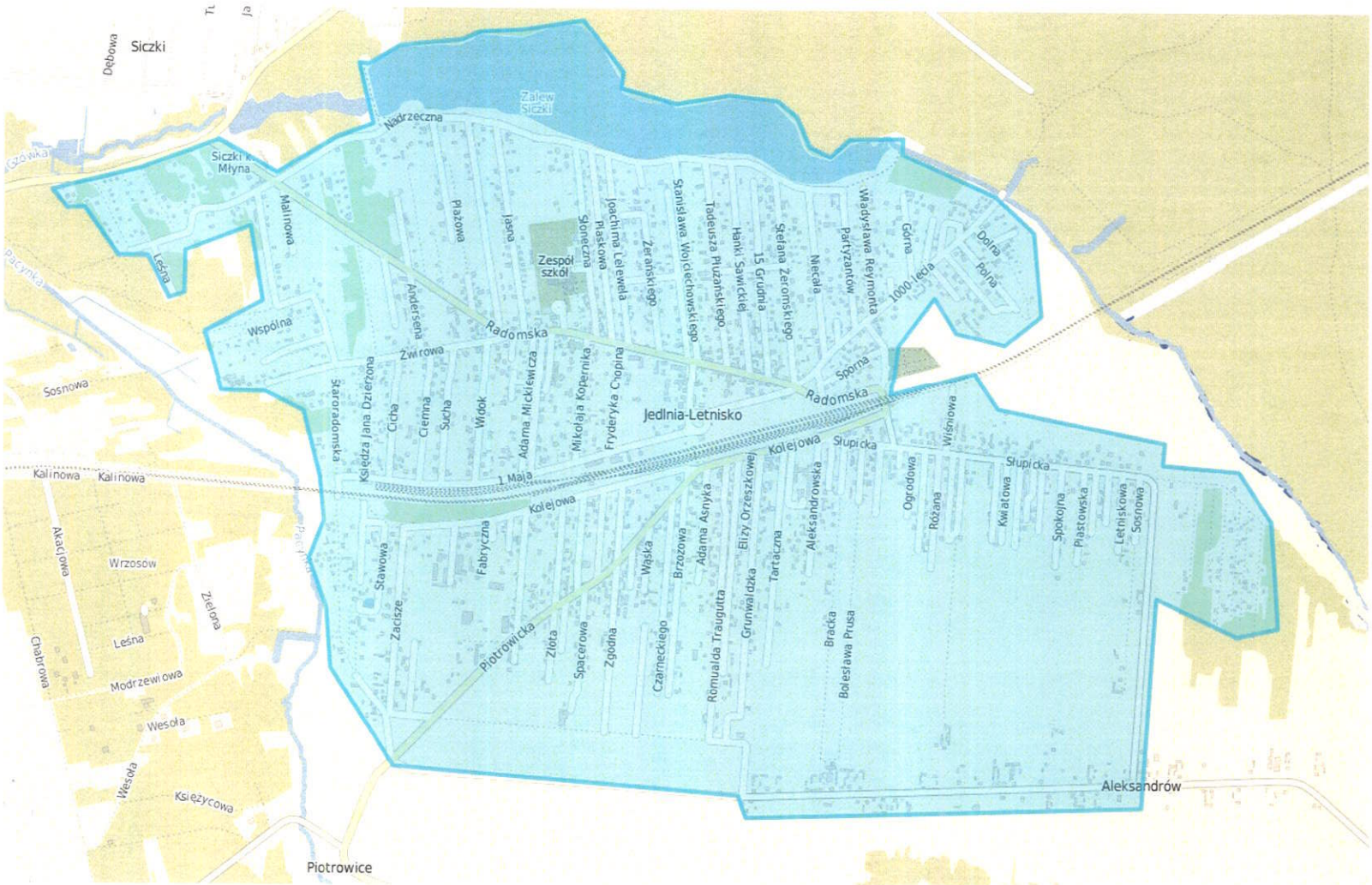

Źródło: opracowanie własne na podkładzie http://jedlnialetnisko.e-mapa.net/.

I.8 Identyfikacja (skala i charakter) potrzeb rewitalizacyjnych

Niewątpliwie największym problemem gminy jest bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe. W miejscowości Jedlnia-Letnisko mieszka największa część osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Największym rynkiem pracy dla mieszkańców gminy jest miasto Radom, jednak - mimo niewątpliwej poprawy sytuacji gospodarczej miasta - ciągle jest to jeden z regionów w kraju o wyższym poziomie bezrobocia. Zmiany, jakie zaszły w przemyśle, spowodowały upadek wielu zakładów produkcyjnych położonych na terenie powiatu i miasta Radom. Okres PRL to czas rozkwitu wielkich państwowych zakładów przemysłowych, które rozpoczęły działalność jeszcze przed wojną, a ich produkcja nie tylko zaspokajała potrzeby krajowe, ale także przeznaczano ją na eksport głównie do ZSRR i krajów bloku wschodniego. Gospodarczy rozwój Radomia został zahamowany po proteście robotniczym w czerwcu 1976 r. Wiele radomskich zakładów np. RWT, Zakłady Metalowe czy „Radoskór" nie przetrwało transformacji i konfrontacji z wolnym rynkiem. Z drugiej strony podejmowane są działania mające na celu odtworzenie przemysłu w mieście, czego efektem jest zawiązany w 2011 r. Klaster Metalowy. Jednak nowe firmy nie zatrudniają już aż tylu pracowników (w związku z automatyzacją produkcji), częściej też potrzebują bardziej wykwalifikowanej, wyspecjalizowanej i doświadczonej kadry. W związku z tym mimo oferty kursów świadczonych przez różne instytucje czy Powiatowy Urząd Pracy zatrudnienie może znaleźć dość wąska grupa osób o określonych kwalifikacjach potwierdzonych doświadczeniem. Jednocześnie mimo że w gminie Jedlnia-Letnisko poziom przedsiębiorczości jest dość wysoki (w samej Jedlni-Letnisko nieco wyższy niż średnia gminy), to należy pamiętać, że dominującą formą działalności gospodarczej jest działalność jednoosobowa, generująca najczęściej niewielką liczbę miejsc pracy lub nie zatrudniająca żadnych pracowników.

Bezrobocie z kolei stanowi przyczynę kolejnych problemów społecznych, związanych z brakiem zaradności życiowej (co oznacza często uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej) czy zjawiskami patologii społecznych. Według analiz przeprowadzonych na potrzeby opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2016-2021* najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej w gminie Jedlnia-Letnisko są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała choroba. Łącznie te problemy generują w każdym roku blisko 90% przyznanych świadczeń do korzystania z pomocy społecznej.

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano wysoki udział liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co wpływa na poziom kapitału ludzkiego. Z punktu widzenia gminy istotne jest, iż osobom w tym wieku należy zapewnić odpowiednią ofertę kulturalną, rekreacyjną czy zdrowotną. Jednak poza wyzwaniami jest to również ogromna korzyść dla gminy, która powinna wykorzystać potencjał posiadany przez te osoby. Coraz większą popularnością w Europie Zachodniej (powoli także w Polsce) cieszy się wolontariat seniorów, który z jednej strony pozwala im zachować aktywność i poczucie bycia potrzebnym, a z drugiej wykorzystuje ich wiedzę, umiejętności (zwłaszcza w zakresie rękodzieła) i wolny czas do tworzenia oferty kulturalnej skierowanej do młodszego pokolenia. Nierzadko pozwala to na tworzenie i podtrzymywanie tożsamości lokalnej dzięki znajomości historii regionu.

Sytuacja gminy jest dość specyficzna. Bliskość Radomia i położenie w aglomeracji pozwala na dostęp mieszkańców do większego i zróżnicowanego rynku pracy, edukacji na poziomie ponadpodstawowym i innych, bardziej wyspecjalizowanych usług, co stanowi niewątpliwy walor położenia gminy Jedlnia-Letnisko. Jednocześnie wiąże się to z zagrożeniem wynikającym z traktowania gminy tylko jako "sypialni" dla Radomia. Najbardziej atrakcyjną pod tym względem jest miejscowość Jedlnia-Letnisko, będąca obszarem rewitalizacji. Wieś leży blisko Radomia, posiada z nim dobre połączenia komunikacji zbiorowej. Ponadto posiada mikroklimat wynikający z położenia w pobliżu Rezerwatu Przyrody Jedlnia oraz zalewu na rzece Gzówce, któremu towarzyszą oryginalne obiekty zabytkowe. Stanowi to jedną z szans rozwojowych dla obszaru rewitalizacji, gdzie mogą się rozwijać drobne usługi turystyczne generujące nowe miejsca pracy czy pozwalające mieszkańcom zwiększyć swoje dochody (w związku z problemem ubóstwa). Z tego też względu do obszaru rewitalizacji poza częścią zamieszkałą Jedlni-Letnisko włączono teren zalewu. Zbiornik jest zamulony, wymaga odtworzenia infrastruktury typowej dla takich zbiorników, wykonania elementów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej czy wędkarskiej. Ponadto istotne jest przeprowadzenie inwestycji w infrastrukturę techniczną, która poprawi jakość życia mieszkańców.

II. Proces rewitalizacji

II.1 Wizja obszaru rewitalizacji

Proces rewitalizacji, tj. realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wpisanych do programu rewitalizacji, ma przyczynić się do osiągnięcia konkretnego stanu obszaru rewitalizowanego. Z niej wynikać będą cele rewitalizacji, kierunki działań oraz odpowiadające im projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Zaplanowany następnie proces wdrażania i realizacji Programu przełoży się na skuteczne osiąganie zaplanowanego stanu obszaru.

Wizja obszaru rewitalizacji:

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji żyją w komfortowych warunkach. Aktywnie korzystają z infrastruktury społecznej, przebudowanych budynków, które nabrały nowego charakteru i spełniają nowe funkcje. Zagospodarowana przestrzeń publiczna jest bardziej funkcjonalna i estetyczna, dostosowana do potrzeb osób w różnym wieku, o różnych pasjach i potrzebach. W obszarze rewitalizacji chętnie odpoczywają mieszkańcy gminy oraz turyści.

Dzięki stworzeniu nowych przestrzeni otwartych oraz w budynkach, mieszkańcy mogą korzystać z szerokiej oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej. Są silniej zintegrowani, pomagają sobie nawzajem i chętnie angażują się w życie lokalne. Dzięki poprawie motywacji mieszkańców obszaru rewitalizacji i umożliwieniu im poprawy kwalifikacji zawodowych, zmniejszyło się bezrobocie oraz wzrosła samodzielność życiowa.

II.2 Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

W niniejszym dokumencie zaproponowano dwa cele procesu rewitalizacji, ujmujące w sposób syntetyczny zdiagnozowane potrzeby obszaru rewitalizacji oraz ujawnione potencjały tego obszaru. Każdy cel z kolei rozwinięto poprzez wskazanie 3 kierunków działań, wskazujących, jakiego rodzaju konkretne projekty należy przedsięwziąć dla osiągnięcia stanu obszaru rewitalizacji przedstawionego w wizji.

CEL.I WYSOKA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI W ZMODERNIZOWANEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Kierunki działania:

I.1 Przebudowa i modernizacja obiektów pełniących funkcje społeczne lub pod kątem nadania im nowych funkcji

I.2 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej

I.3 Wzmocnienie centrotwórczej roli miejscowości Jedlnia-Letnisko (obszar rewitalizacji)

CEL.II ZINTEGROWANI I AKTYWNI MIESZKAŃCY OBSZARU REWITALIZACJI

Kierunki działania:

II.1 Wzbogacenie oferty społecznej na obszarze rewitalizacji

II.2 Stworzenie mieszkańcom warunków do samorozwoju

II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego

II.3 Główne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Nr i nazwa projektu	**1. Zagospodarowanie przestrzeni terenów PKP i przyległych**				
Podmiot realizujący	Gmina Jedlnia-Letnisko				
Lokalizacja projektu	ul.1 Maja Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	Projekt przewiduje zagospodarowanie terenów na plac zabaw, strefę fitness/siłownie zewnętrzne, wykonanie alejek parkowych, nasadzeń roślinnych, trawników, sceny, widowni, ławek, stojaków na rowery, montaż koszy na śmieci i oświetlenia. Przewidziano również modernizację istniejącego pomnika z zielonym terenem wokół niego.				
Szacowana wartość projektu	2.500.000,00				
Szacowany okres realizacji	2018-2019				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE (EFRR)	Środki budżetu	Środki prywatne	Inne źródła

			państwa		
%	20	80	0	0	0
Prognozowane produkty	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 6500m^2				
Prognozowane rezultaty	Liczba użytkowników korzystających z obszarów objętych rewitalizacją - 1000 os./rok * * * Realizacja tego projektu stanowi odpowiedź na problem niezagospodarowania terenów zielonych w Jedlni-Letnisko. Obszar rewitalizacji obejmuje miejscowość będącą siedzibą gminy, jednak niewystarczające zagospodarowanie terenów powoduje, że nie stanowi ona miejsca wypoczynku, rekreacji czy organizacji przedsięwzięć aktywizujących mieszkańców. Zadanie realizuje cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.2. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej Pośrednio wpływa też na możliwość realizacji działań sprzyjających osiągnięciu celu II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej.				
Sposób oceny	Dokumentacja projektowa Protokoły odbioru prac				

Nr i nazwa projektu	**2. Odbudowa zbiornika wodnego "Siczki" na rzece Gzówce w km. 1+470**				
Podmiot realizujący	Gmina Jedlnia-Letnisko				
Lokalizacja projektu	teren przy ul. Nadrzecznej, Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	Zakres zadania zakłada remont budowli przelewowo-spustowej, budowę przepławki dla ryb, remont zapory czołowej, budowę osadnika, budowę stanowiska podczyszczania makrofitowego, budowę ścieżki pieszo-rowerowej, budowę pomostu pieszo-rowerowego łączącego brzegi zbiornika, budowę pomostów dla wędkarzy, wymianę kładki dla pieszych, odmulenie czaszy zbiornika oraz budowę rurociągu płuczącego.				
Szacowana wartość projektu	11.787.293,57 zł				
Szacowany okres realizacji	2018-2021				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE (EFRR)	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	20	80	0	0	0
Prognozowane produkty	Liczba zrewitalizowanych obiektów - 1				
Prognozowane rezultaty	Liczba użytkowników korzystających z obszarów objętych				

	rewitalizacją - 2000 os./rok * * * Projekt ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz stworzenie miejsca rekreacji i wypoczynku, z którego korzystać będą mogli mieszkańcy obszaru rewitalizacji, gminy, regionu. Rozwój infrastruktury pod kątem turystyki daje szansę na aktywizację mieszkańców, zwiększenie poziomu ich przedsiębiorczości oraz stworzenie przestrzeni, które będą wykorzystywane na organizację imprez integrujących mieszkańców. Zadanie realizuje cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.2. Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej Pośrednio wpływa też na możliwość realizacji działań sprzyjających osiągnięciu celu II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej oraz II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.
Sposób oceny	Dokumentacja projektowa Protokoły odbioru prac

Nr i nazwa projektu	**3. Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury**				
Podmiot realizujący	Gmina Jedlnia-Letnisko				
Lokalizacja projektu	Pl. Piłsudskiego 1, Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	Przedsięwzięcie wymaga wykonania projektu technicznego rozbudowy Gminnego Ośrodka Kultury. Planowane prace obejmują przebudowę budynku wraz z jego termomodernizacją, rozbudowę o salę widowiskową z zapleczem, zagospodarowanie terenu, w tym drogi wewnętrznej - dojazdu do sali i budowę chodników.				
Szacowana wartość projektu	2.500.000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2018-2021				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE (EFRR)	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	20	80	0	0	0
Prognozowane produkty	Liczba zrealizowanych obiektów - 1 Powierzchnia obiektów objętych rewitalizacją – 625m^2				
Prognozowane rezultaty	Liczba użytkowników korzystających z obszarów objętych rewitalizacją - 300 os./rok				

	* * * Projekt ma na celu stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania ośrodka kultury, pobudzenie aktywności kulturalnej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Przebudowany ośrodek zyska powierzchnie, które będą mogły być wykorzystywane nie tylko na działania kulturalne i animacyjne, ale także projekty międzypokoleniowe, integrujące mieszkańców, związane z wolontariatem, skierowane do seniorów czy aktywizujące (w tym zawodowo). Jednocześnie ze względu na charakter działalności samorządowych instytucji kultury, realizowane tam działania będą dostępne dla osób gorzej sytuowanych, co ma znaczenie ze względu na stwierdzone na obszarze rewitalizacji problemy bezrobocia czy ubóstwa. Jednocześnie w wyniku przeprowadzonych prac remontowych zwiększy się dostępność instytucji dla osób niepełnosprawnych czy mających problemy z poruszaniem się (niepełnosprawność stanowi spory problem na obszarze rewitalizacji, o czym świadczy duża liczba osób korzystających z tego powodu z pomocy społecznej). Zadanie realizuje cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.1 Przebudowa i modernizacja obiektów pełniących funkcje społeczne lub pod kątem nadania im nowych funkcji oraz I.3 Wzmocnienie centrotwórczej roli miejscowości Jedlnia-Letnisko. Pośrednio wpływa też na możliwość realizacji działań sprzyjających osiągnięciu celu II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej, II.2 Stworzenie mieszkańcom warunków do samorozwoju oraz II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.
Sposób oceny	Dokumentacja projektowa Protokoły odbioru prac

Nr i nazwa projektu	**4. Integracja nad Zalewem - „Zalew Możliwości"**
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie IKAR
Lokalizacja projektu	ul. Nadrzeczna Jedlnia-Letnisko
Zakres realizowanych zadań	W ramach projektu organizowane będą zajęcia żeglarskie nad Zalewem, regaty żeglarskie, integracyjny rejs żeglarski dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, spotkania integracyjne dla niepełnosprawnych nad Zalewem połączone z ogniskiem oraz warsztaty terapii zajęciowej (prace rękodzielnicze).
Szacowana wartość projektu	54.000,00 zł
Szacowany okres realizacji	2018-2023

Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	20	0	0	30	50
Prognozowane produkty	Liczba osób objętych projektem - 150 os./rok Liczba zorganizowanych inicjatyw dla mieszkańców obszaru rewitalizacji - 4 szt./rok				
Prognozowane rezultaty	Realizacja tego projektu stanowi odpowiedź na problem wyższego niż średnio w gminie udziału osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej oraz wyższego udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Grupy te bardzo często są marginalizowane i wyłączane z lokalnego życia społecznego. Ich udział w projekcie doprowadzi do większej integracji społecznej mieszkańców. Szczególnym elementem warsztatów jest umożliwienie (także osobom o niższym statusie materialnym i niepełnosprawnym) dostępu do sprzętu żeglarskiego, nabycia własnej deski skimboardowej oraz ciekawego spędzenia czasu wakacyjnego przez młodzież. Zadanie realizuje cel II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej i II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.				
Sposób oceny	Listy obecności Sprawozdania z realizacji zadań publicznych				

Nr i nazwa projektu	**5. Zajęcia komputerowe dla Seniorów**				
Podmiot realizujący	Gmina Jedlnia-Letnisko				
Lokalizacja projektu	ul. Radomska 43, Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	Bezpłatne szkolenia dla seniorów, podnoszące ich kompetencje cyfrowe - w zakresie obsługi komputera i korzystania z internetu.				
Szacowana wartość projektu	70.000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2018-2023				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	30	20	0	0	50
Prognozowane produkty	Liczba osób objętych projektem - 150 os./rok Liczba zorganizowanych inicjatyw dla mieszkańców obszaru rewitalizacji - 4 szt./rok				
Prognozowane rezultaty	Realizacja tego projektu stanowi odpowiedź na problem wyższego				

	niż średnio w gminie udziału osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej oraz wyższego udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Grupy te bardzo często są marginalizowane i wyłączane z lokalnego życia społecznego, zdarza się również, że tracą kontakt z rodziną, są samotne, mają ograniczone grono znajomych. Nabycie przez nie kompetencji cyfrowych pozwoli zagospodarować czas wolny, nauczyć się zdobywania istotnych i interesujących informacji, a także umożliwi kontakt z rodziną czy znajomymi mieszkającymi w innych częściach kraju czy świata. Projekt wspierał będzie realizację zadań programu „Oswoić Jesień". Zadanie realizuje cel II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej i II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.
Sposób oceny	Listy obecności Sprawozdania z realizacji zadań publicznych

Nr i nazwa projektu	**6. Znajdź swój zawód!**				
Podmiot realizujący	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko, Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu				
Lokalizacja projektu	Pl. Piłsudskiego 1, ul. Radomska 43, Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez: 1. Szkolenia grupowe dla osób poniżej 30 roku życia, 2. Staże dla bezrobotnych, 3. Usługi doradcze Powiatowego Urzędu Pracy, 4. Szkolenia przy gwarancji zatrudnienia.				
Szacowana wartość projektu	800.000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2019-2020				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	20	80	0	0	0
Prognozowane produkty	Liczba osób objętych projektem - 30 Liczba osób, która uzyskała zatrudnienie w wyniku realizacji projektu - 15				
Prognozowane rezultaty	Realizacja tego projektu stanowi odpowiedź na problem wyższego niż średnio w gminie bezrobocia na obszarze rewitalizacji, zwłaszcza w kontekście bezrobocia długotrwałego oraz wśród osób, które ukończyły 50 lat. Są to zatem osoby w najtrudniejszej sytuacji				

	na rynku pracy, które mają największe problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Projekt ma na celu zwiększenie/zdobycie/zmianę kwalifikacji zawodowych oraz nabycie doświadczenia i zaprezentowanie się potencjalnemu pracodawcy. Zadanie realizuje cel II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej i II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.
Sposób oceny	Listy obecności Certyfikaty Sprawozdanie z realizacji projektu

Nr i nazwa projektu	**7. Połączeni z kulturą - Stacja Kultura**				
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie Przyjaciół Jedlni-Letnisko i Wrzosowa				
Lokalizacja projektu	pl. Piłsudskiego 1, Jedlnia-Letnisko				
Zakres realizowanych zadań	W ramach projektu będą realizowane dwa zadania: I - organizowane będą cykliczne cotygodniowe spotkania, prelekcje i warsztaty teatralne, plastyczne, muzyczne, edukacji ekologicznej, prozdrowotne, kulinarne, wieczory z podróżnikiem, z ciekawymi ludźmi z regionu, wystawy fotograficzne i artystyczne. II - rewitalizacja i adaptacja pomieszczeń z uwagi na korzystanie przez niepełnosprawnych, wykonanie przyłącza gazowego, likwidacja kotłowni z paleniskiem węglowym, wymiana okien i drzwi, prace malarskie, zakup kurtyny teatralnej i oświetlenia.				
Szacowana wartość projektu	350.000,00 zł				
Szacowany okres realizacji	2017-2022				
Źródła finansowania projektu	Środki własne	Środki UE	Środki budżetu państwa	Środki prywatne	Inne źródła
%	20	80	0	0	0
Prognozowane produkty	Liczba osób objętych projektem - 300 os./rok Liczba organizowanych imprez - 40/rok				
Prognozowane rezultaty	Z uwagi na wzrastającą liczbę napływowych mieszkańców w gminie Jedlnia-Letnisko poszukujących integracji i działań z lokalną społecznością oraz coraz większy odsetek osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej i niepełnosprawnych, wzrastającą liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym - istnieje pilna potrzeba współdziałania i integracji międzypokoleniowej środowiska lokalnego w obszarach aktywizacji seniorów, zapobiegania wykluczeniu społecznemu dzieci młodzieży z rodzin ubogich, objętych procedurą Niebieskiej Karty, niwelowaniu różnic w statusie społecznym i majątkowym poprzez				

	organizację prelekcji i wykładów podnoszących świadomość obywatelską, ekologiczną i kulturową, warsztatów, porad psychologiczno-prawnych, koncertów fortepianowych, utworzenie grupy teatralnej oraz świetlicy środowiskowej. Utworzenie STACJI KULTURA umożliwi działania statutowe OPP i stworzy miejsce do współorganizowania imprez aktywizujących młodzież, dorosłych i seniorów. Stworzenie międzypokoleniowej grupy teatralnej wzbogaci ofertę kulturalną miejscowości, zintegruje mieszkańców i pozwoli na zmniejszenie negatywnych zjawisk społecznych poprzez podniesienie świadomości i uwrażliwienie kulturowe.
Sposób oceny	Listy obecności Protokoły odbioru prac budowlanych Sprawozdania z realizacji zadań statutowych

II.4 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zaproponowane przedsięwzięcia o charakterze uzupełniającym są również istotne z punktu widzenia przeprowadzania procesów rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji gminy Jedlnia-Letnisko. Mają jednak charakter uzupełniających inicjatyw, które wzmocnią pozytywne efekty rewitalizacji. Ich celem jest eliminacja lub co najmniej ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Ich oddziaływanie obejmuje dwa obszary tematyczne istotne z punktu widzenia rewitalizacji, tj. AKTYWNI MIESZKAŃCY, INFRASTRUKTURA I PRZESTRZEŃ

Obszar tematyczny AKTYWNI MIESZKAŃCY ma na celu poprawę istotnej z punktu widzenia rewitalizacji sfery społecznej. Obejmuje działania neutralizujące problemy typu bezrobocie czy ubóstwo, ale też zwiększające ofertę kulturalną, edukacyjną, itp.

Obszar tematyczny „INFRASTRUKTURA I PRZESTRZEŃ" skupia się na przedsięwzięciach związanych z budową lub modernizacją obiektów, które służyć będą realizacji przedsięwzięć społecznych skierowanych do osób w trudnej sytuacji oraz poszerzających ofertę gminy w zakresie sportu, rekreacji, wypoczynku, kultury itp.

Przedsięwzięcia o charakterze uzupełniającym zostały pogrupowane w obszary tematyczne wynikające wprost z określonych wcześniej celów rewitalizacji. Cele koncentrują się na modernizacji przestrzeni publicznej (której elementem są również budynki) oraz integracji i aktywizacji mieszkańców obszaru rewitalizacji. Budowa oświetlenia ulicznego pozwoli na stworzenie funkcjonalnej przestrzeni publicznej, po której mieszkańcy będą mogli bezpiecznie się poruszać. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej poprawi wyposażenie obszaru w

infrastrukturę techniczną i ułatwi funkcjonowanie mieszkańców, których gospodarstwa domowe zostaną do niej podłączone. Remont szkoły przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza, ale zmniejszy także koszty utrzymania budynku, pozwalając jednocześnie na jego bardziej intensywne użytkowanie. Ze względu na duży udział osób w wieku poprodukcyjnym na obszarze rewitalizacji zaproponowano zajęcia sportowe dla tej grupy mieszkańców. Pozwoli to ich zintegrować, ograniczając poczucie samotności wśród niektórych osób, jak również włączyć ich do życia społecznego na obszarze rewitalizacji.

Tab. 6 Lista przedsięwzięć uzupełniających.

Nr	Projekty możliwe do realizacji	Podmiot realizujący	Obszar tematyczny
1.	**Budowa oświetlenia ulicznego przy ul. Cmentarnej w Jedlni-Letnisko** Projekt zakłada budowę 8 sztuk ozdobnych słupów oświetleniowych wzdłuż ul. Cmentarnej oraz oświetlenie dojazdu do cmentarza. Zwiększy to bezpieczeństwo mieszkańców ulicy oraz odwiedzających cmentarz. Poprawi to zagospodarowanie i stan infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji, co przekłada się na poprawę jakości życia jego mieszkańców. Zadanie odpowiada na cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.2 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej	Gmina Jedlnia-Letnisko	Infrastruktura i przestrzeń
2.	**Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jedlnia-Letnisko - strona południowa - etap V** Projekt zakłada budowę kanalizacji sanitarnej na odcinku około 5,5 km, do której podłączonych zostanie około 135 nieruchomości. Poprawi to jakość i komfort życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, jego wyposażenie w infrastrukturę techniczną, wpływającą pozytywnie także na stan środowiska naturalnego. Zadanie odpowiada na cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.2 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej	Gmina Jedlnia-Letnisko	Infrastruktura i przestrzeń

3.	**Remont szkoły Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Jedlni-Letnisko - modernizacja technologii kotłowni gazowej** Prace w pomieszczeniach kotłowni ZSO przy ul. Słonecznej obejmują: posadzki i ściany (gres techniczny), zabezpieczenia gazoszczelne stropu, rozbiórkę istniejącego komina spalinowego, wykonanie przewodu kominowego ze stali nierdzewnej, demontaż 2 starych kotłów oraz montaż 2 kotłów kondensacyjnych. Zadanie odpowiada na cel I Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej – I.1 Przebudowa i modernizacja obiektów pełniących funkcje społeczne lub pod kątem nadania im nowych funkcji oraz I.2 Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej.	Gmina Jedlnia-Letnisko	Infrastruktura i przestrzeń
4.	**Seniorzy na sportowo** W projekcie przewidziano zajęcia sportowe dla seniorów z instruktorem - głównie nordic walking na trasach wzdłuż Zalewu oraz na siłowni zewnętrznej. Dzięki zdobyciu fachowej wiedzy o tym, w jaki sposób prawidłowo wykonywać ćwiczenia, seniorzy będą mogli później wykonywać je samodzielnie. Zadanie odpowiada na cel II Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji - II.1 Wzbogacenie oferty społecznej, II.2 Stworzenie mieszkańcom warunków do samorozwoju, II.3 Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.	Gmina Jedlnia-Letnisko	Aktywni mieszkańcy

Źródło: opracowanie własne.

II.5 Komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W nowym okresie programowania unijnego podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały. Zagwarantowaniu tego służą mechanizmy komplementarności, o których mowa bardzo

szczegółowo w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Zgodnie z zasadami **komplementarności przestrzennej**, projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji. W przypadku Programu Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko, wszystkie projekty zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji. Dodatkowo nie ma możliwości przenoszenia problemów społecznych na inne tereny gminy, bowiem każdy projekt zakłada udział mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale nie wyklucza również udziału mieszkańców spoza tego obszaru. Dzięki temu ma nastąpić integracja mieszkańców, którzy wzajemnie będą się wspierać i udzielać sobie pomocy np. o charakterze sąsiedzkim.

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych gwarantuje też zapewnienie **komplementarności problemowej**, tzn. że realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji. Zaplanowane cele rewitalizacji pozostają zgodne z celami zapisanymi w innych dokumentach strategicznych i planistycznych gminy, co zostało przedstawione w rozdziale dotyczącym ich spójności. Ponadto zaplanowane przedsięwzięcia inwestycyjne, polegające na zagospodarowaniu terenów publicznych czy przebudowie/modernizacji budynków mają przełożyć się na zwiększenie możliwości i oferty usług społecznych - edukacyjnych, kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych itp. Przebudowa Ośrodka Kultury przyczyni się do powstania przestrzeni, w których będzie można realizować projekty skierowane do seniorów czy ukierunkowane na aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji. W budynku Ośrodka przewidziano również organizację zajęć aktywizujących zawodowo. Zagospodarowanie zalewu w Jedlni-Letnisko pomoże pobudzić przedsiębiorczość mieszkańców obszaru rewitalizacji i ukierunkować ją na branżę turystyczną, a także stworzy przestrzeń do realizacji imprez integracyjnych czy aktywizujących np. seniorów. Te projekty są również spójne z tworzonym Zintegrowanym Produktem Turystycznym Gminy Jedlnia-Letnisko, który wraz z propozycją „Marki turystycznej" Gminy został przedstawiony na sesji Rady Gminy w dniu 26 czerwca 2017 r. i uzyskał w głosowaniu jednogłośną aprobatę Rady wyrażoną w formie stanowiska. Produkt ten integruje wiele sfer życia społeczno-kulturalnego i wskazuje na jego istotne znaczenie dla

rozwoju Gminy. Osią produktu jest zalew oraz szlak historyczno - przyrodniczo - kulturowy biegnący przez sołectwa stanowiące Gminę Jedlnia-Letnisko. Ponadto stworzenie i promocja produktu stanowi ważny czynnik rozwoju przedsiębiorczości, w tym utworzenia e-inkubatora przedsiębiorczości wspierającego rozwój istniejących i nowych przedsiębiorstw. Aktywnie swoje działania realizować będzie Stowarzyszenie IKAR, które prowadzi kursy żeglarskie, ale również imprezy integrujące międzypokoleniowo oraz osoby niepełnosprawne. Seniorzy będą mogli korzystać z zajęć sportowych prowadzonych przez instruktora przy wykorzystaniu infrastruktury rekreacyjnej zlokalizowanej nad Zalewem. Wszystkie przestrzenie czy obiekty przebudowane w ramach procesu rewitalizacji staną się również dostępne dla osób niepełnosprawnych lub z trudnościami w poruszaniu się (np. osoby starsze). Jednocześnie dotyczy to obiektów użyteczności publicznej, w których świadczone są usługi publiczne, często darmowe lub wymagające tylko niewielkiej odpłatności, a więc dostępne również dla osób i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa czy bezrobocia.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna służy stworzeniu spójnego systemu realizacji, rozumianego jako połączenie sprawnych procedur oraz podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie konkretnych projektów. W przypadku niniejszego Programu podmiotem koordynującym i jednocześnie realizującym przedsięwzięcia rewitalizacyjne jest Gmina Jedlnia-Letnisko i jej jednostki organizacyjne. Na etapie wdrażania poszczególnych przedsięwzięć - zwłaszcza tych o charakterze społecznym - będą poszukiwani ich partnerzy, w postaci przede wszystkim lokalnych organizacji pozarządowych. Ponadto na liście podstawowych przedsięwzięć znalazły się projekty lokalnych stowarzyszeń. Koordynacja wszystkich projektów rewitalizacyjnych zwłaszcza w kontekście gromadzenia danych niezbędnych do ich ewaluacji, wymagać będzie stworzenia systemu spójnych procedur.

Komplementarność międzyokresowa odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie. W poprzednim programowaniu - ze względu na ograniczenia formalne - gmina nie opracowała programu rewitalizacji, jednak realizowała szereg przedsięwzięć finansowanych ze środków własnych oraz wsparciem np. funduszy unijnych. Należą do nich przebudowy ulic czy budowa sieci kanalizacyjnej, co poprawiło dostępność do infrastruktury technicznej mieszkańców, zachęciło także nowe osoby i rodziny do osiedlania się na terenie rewitalizowanym. Zadbano o bezpieczeństwo mieszkańców, poprawiając warunki pracy strażaków ochotników (rozbudowa strażnicy OSP). Duży nacisk położono na rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (sale gimnastyczne, boiska, place zabaw) poza Jedlnią-Letnisko. Były to jednak głównie przedsięwzięcia inwestycyjne rozwiązujące bieżące problemy mieszkańców, dlatego

w Programie Rewitalizacji położono większy nacisk na inwestycje pozwalające przeciwdziałać i niwelować problemy społeczne obszaru rewitalizacji.

W ramach **komplementarności źródeł finansowania** zastosowano łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Do zrealizowania zaplanowanych projektów niezbędne będą środki publiczne pochodzące z budżetu gminy, ale także środki dostępne dzięki funduszom unijnym. Dokładnie możliwości uzyskania dofinansowania do poszczególnych projektów zostały przedstawione w podrozdziale dotyczącym ram finansowych Programu. Również przy poszczególnych zadaniach z listy podstawowej znalazła się informacja, czy środki unijne pochodzić będą z EFS czy EFRR.

II.6 Indykatywne ramy finansowe

Tab. 7 Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów głównych.

L.p.	Nazwa projektu	Szacowana wartość projektu [PLN]	Szacowany okres realizacji	Potencjalne źródła finansowania
1	Zagospodarowanie przestrzeni terenów PKP i przyległych	2 500 000,00	2018-2019	RPOWM 2014-2020 Gmina Jedlnia-Letnisko
2	Odbudowa zbiornika wodnego "Siczki" na rzece Gzówce w km. 1+470	11 787 293,57	2018-2021	RPOWM 2014-2020 Gmina Jedlnia-Letnisko
3	Rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury	2 500 000,00	2018-2021	RPOWM 2014-2020 Gmina Jedlnia-Letnisko
4	Integracja nad Zalewem - "Zalew Możliwości"	54.000,00	2018-2023	Gmina Jedlnia-Letnisko, środki sponsorów, środki własne Stowarzyszenia, środki z konkursów dla ngo

5	Zajęcia komputerowe dla Seniorów	70.000,00	2018-2023	Gmina Jedlnia-Letnisko, POPC 2014-2020
6	Znajdź swój zawód!	800.000,00	2019-2020	RPOWM 2014-2020, PO WER, środki własne PUP
7	Połączeni z kulturą - Stacja Kultura	300.000,00	2017-2022	RPOWM 2014-2020, środki własne ngo
Suma		**18 011 293,57**		

Źródło: opracowanie własne.

II.7 System wdrażania Programu Rewitalizacji

Efektywny monitoring realizacji Programu Rewitalizacji (dalej PR), a w tym jego ewaluacja (rozumiana tu jako ocena, na ile założone cele i ich realizacja przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz ogólnie w gminie) wymaga istnienia odpowiedniego podmiotu, który zajmować się będzie koordynowaniem i zarządzaniem tymi niezwykle istotnymi kwestiami - wdrażaniem zapisów PR, monitoringiem i ewaluacją.

Ze względu na wymienione powyżej cele w gminie Jedlnia-Letnisko powołane zostanie nowe ciało zrzeszające przedstawicieli kluczowych jednostek organizacyjnych gminy, jednostek pomocniczych oraz strony społecznej – reprezentanci organizacji społecznych, mieszkańców i przedsiębiorców. Osoby te stworzą Zespół ds. wdrożenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko. Wspomniany powyżej skład Zespołu zapewni skuteczne zarządzanie procesem wdrożeniowym oraz umożliwi zintegrowanie wszystkich działań związanych z wdrażaniem, monitoringiem i ewaluacją niniejszego dokumentu. Będzie to możliwe dzięki włączeniu w jego prace rzeczywistych interesariuszy procesu rewitalizacji (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy czy zainteresowani mieszkańcy). Powołanie tego ciała umożliwi szybkie reagowanie na zmiany oraz bariery w procesie wdrażania zapisów PR. Udział strony społecznej w pracach Zespołu zagwarantuje element partycypacji społecznej w procesie rewitalizacji. Spotkania Zespołu na etapie

wdrażania zapisów dokumentu, zwoływane powinny być przez przewodniczącego nie rzadziej niż raz na rok oraz doraźnie - w przypadku pojawienia się istotnych z punktu widzenia rewitalizacji zagadnień wymagających omówienia. Ta druga przesłanka wskazująca potrzebę spotkań jest bardzo istotna, bowiem Zespół posiada rolę opiniodawczą, a prowadzone w jego ramach rozmowy mogą być również sposobem uzgadniania przebiegu/zasięgu konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obsługę administracyjną Zespołu zapewni Referat Inwestycji, Gospodarki Przestrzennej i Środków Unijnych Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko.

W ujęciu rocznym Zespół będzie odpowiadał za opracowanie do końca pierwszego kwartału każdego roku raportu dotyczącego postępu w pracach służących implementacji zapisów PR. We wspomnianym dokumencie zawarty zostanie opis ewentualnych barier, jakie pojawiły się w związku z wdrażaniem przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przyczyny ich wystąpienia oraz rekomendowane środki zaradcze. Ważnym elementem corocznego raportu będzie także ocena realizacji zapisów PR pod kątem: skuteczności (czy udało się osiągnąć wyznaczone cele), efektywności (proporcji nakładów ludzkich, finansowych, rzeczowych do osiągniętych rezultatów) oraz trafności (czy dobór celów operacyjnych przełożył się na realizację celów strategicznych). Cały raport będzie publikowany na stronie internetowej gminy, w szczególności zaś w Biuletynie Informacji Publicznej.

Należy tu zaznaczyć, że działania związane z monitoringiem i ewaluacją powinny opierać się o wskaźniki sytuacji obszaru rewitalizacji - przede wszystkim te, na podstawie których opracowano pogłębioną diagnozę obszarów zdegradowanych (aby zapewnić spójność i zachować logikę procesu rewitalizacji). Pierwszy raport należy sporządzić w marcu 2019 roku, zaś ostatni raport powinien powstać na początku 2024 roku (Program Rewitalizacji obowiązuje do 2023 r., gdyż od tego momentu mogą funkcjonować jedynie programy rewitalizacji opracowane w oparciu o ustawę o rewitalizacji). Dane umożliwiające stworzenie wskaźników pochodzić będą - tak jak na etapie wykonywania pogłębionej diagnozy obszarów zdegradowanych - z Urzędu Gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu, itp. Dopuszcza się również wykorzystanie danych z Urzędu Statystycznego. Zgromadzone tym sposobem dane o charakterze ilościowym pozwolą na stworzenie obiektywnych i mierzalnych wskaźników oraz porównanie ich ze wskaźnikami stworzonymi na etapie wykonywania diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Jednocześnie praktyka prowadzenia ewaluacji wskazuje, że należy je uzupełnić o dane jakościowe, uzyskiwane np. dzięki ankietom czy wywiadom pogłębionym z

interesariuszami rewitalizacji czy pracownikami opieki społecznej, którzy posiadają specjalistyczną wiedzę w zakresie problemów społecznych.

Tab. 8 Lista wskaźników realizacji programu rewitalizacji.

	Nazwa wskaźnika	Powiązanie z celem rewitalizacji	Wartość początkowa (2017)	Wartość docelowa (2023)	Źródło pozyskiwania danych
Wskaźniki produktu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	I	0	7125	Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko
	Liczba zmodernizowanych obiektów pełniących funkcje społeczne	I	0	2	Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko
	Liczba wydarzeń aktywizujących/integrujących mieszkańców [szt.]	II	20	60	Gminny Ośrodek Kultury w Jedlni-Letnisko, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko, Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko
Wskaźniki rezultatu	Liczba użytkowników korzystających z obszarów objętych rewitalizacją [os./rok]	II	1500	3500	Gminny Ośrodek Kultury w Jedlni-Letnisko, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko, Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko
	Liczba uczestników wydarzeń aktywizujących/integrujących [os.]	II	80	300	Gminny Ośrodek Kultury w Jedlni-Letnisko, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko, Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko
Wskaźniki oddziaływania	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców	II	51,42	48,75	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko
	Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców	II	10,13	9,70	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko
	Udział bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym	II	11,99	10,98	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu
	Udział bezrobotnych długotrwale w	II	7,14	7,03	Powiatowy Urząd

	ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym				Pracy w Radomiu
	Udział bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym	II	1,08	1,00	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu
	Udział bezrobotnych powyżej 50 .ż. w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym	II	3,21	3,05	Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu
	Liczba Niebieskich kart na 1000 mieszkańców	II	2,28	2,20	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jedlni-Letnisko
	Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	II	98	103	Urząd Gminy Jedlnia-Letnisko

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowo Rada Gminy przyjmować będzie roczny raport z wdrażania Programu Rewitalizacji, wszelkie zmiany w dokumencie oraz podejmowałaby uchwały warunkujące możliwości wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych (np. budżetowe). Do zadań Wójta i podległych mu urzędników należeć będzie przygotowanie harmonogramu prac nad PR, koordynowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz podejmowanie niezbędnych decyzji określających możliwości wdrażania Programu.

II.8 Partycypacja społeczna

Zgodnie z założeniami procesów rewitalizacyjnych w perspektywie 2014-2020, ich bardzo ważnym elementem jest partycypacja społeczna. Osoby odpowiedzialne za wdrażanie programu rewitalizacji za najwyższy cel powinny postawić sobie włączenie jak najszerszych grup interesariuszy do całego procesu - i to zarówno na etapie projektowania programu, jak i jego wdrażania. Do interesariuszy procesu rewitalizacji należy zaliczyć przede wszystkim mieszkańców (obszarów rewitalizacji i szerzej - gminy), ale także podmioty społeczne (lub podmioty planujące prowadzić działalność społeczną), podmioty gospodarcze (lub osoby/podmioty planujące prowadzić na terenie obszaru rewitalizacji działalność gospodarczą), jednostki samorządu terytorialnego wraz z jednostkami organizacyjnymi oraz inne podmioty publiczne działające na obszarze rewitalizacji. Katalog interesariuszy jest zatem dość szeroki, tym większym wyzwanie stanowi umożliwienie im zaangażowania się w procesy rewitalizacyjne.

W ramach opracowywania dokumentu Programu Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko zorganizowano spotkania konsultacyjne, które odbyły się w dniach 30.06.2017 r. i

19.07.2017 r. Spotkania miały charakter szkoleniowo-warsztatowy, a uczestniczyli w nich odpowiednio: pracownicy Urzędu Gminy i jego jednostek organizacyjnych, lokalni liderzy oraz zainteresowani mieszkańcy. Uczestnicy spotkań uzyskali wiedzę o głównych założeniach Programu Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko, a następnie w grupach wypracowywali listę problemów i atutów obszaru rewitalizacji oraz pomysły dotyczące konkretnych działań wpisanych do dokumentu.

Tab. 9 Atuty i problemy obszaru rewitalizacji w różnych sferach.

Atuty w sferze społecznej	- wysoki poziom bezpieczeństwa - niska przestępczość, - silni lokalni liderzy, - podtrzymywane więzi międzypokoleniowe, - kilka aktywnie działających NGO'sów.
Problemy w sferze społecznej	- wysoki poziom bezrobocia, - niskie wynagrodzenie za pracę, - uzależnienia wśród młodzieży, - mała aktywność mieszkańców, w tym młodzieży, - mała grupa lokalnych liderów, którzy nie są nagradzani za swoją działalność, - podział na biedniejszą część społeczności gminy (ludzie mieszkający od pokoleń) i bogatszą grupę tzw. nowych (przesiedlają się najczęściej z Radomia, nie angażujących się w lokalne życie, nie integrujący się z tzw. starymi mieszkańcami); problem widoczny także wśród uczniów, - brak miejsca spotkań dla mieszkańców (np. dom kultury), - starzenie się społeczeństwa.
Atuty w sferze gospodarczej i infrastrukturze	- bliskość Radomia (rynek pracy, dostęp do handlu, usług), - dostęp do komunikacji miejskiej z Radomia, - duży potencjał do rozwoju agroturystyki, - gmina częściowo skanalizowana, - inwestycje w sektorze budownictwa jednorodzinnego powodują wzrost wartości nieruchomości oraz podnoszą atrakcyjność inwestycyjną gminy.
Problemy w sferze gospodarczej i infrastrukturze	- brak terenów inwestycyjnych, brak perspektywy na duże inwestycje z uwagi na położenie gminy w otoczeniu Puszczy Kozienickiej, - nierównomierny rozwój gminy, - brak wsparcia dla rozwoju agroturystyki, - słabe połączenia autobusowe z Radomiem (rzadkie kursy), - brak komunikacji zbiorowej wewnątrzgminnej, - brak fachowych pracowników, - odpływ młodych ludzi np. do Warszawy z uwagi na niską atrakcyjność Radomia, - brak inwestycji na terenie Zalewu utrudnia rozwój agroturystyki, - Natura 2000 hamuje poważne inwestycje,

	- niska jakość internetu.

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkową forma konsultacji było zbieranie uwag dotyczących projektu dokumentu poprzez odpowiednio w tym celu przygotowany formularz. Konsultacje te odbywały się w dniach 3 do 17 lipca 2017 r., a formularze dostępne były na stronie internetowej gminy: www.jedlnia.pl, stronie poświęconej konsultacjom społecznym: www.konsultacje.jedlnia.pl oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy. Wypełnione formularze można było składać osobiście lub listownie na adres Urzędu Gminy Jedlnia-Letnisko, jak i za pomocą poczty elektronicznej na adres e-mail: konsultacje.spoleczne@jedlina.pl. W ramach konsultacji wpłynęła uwaga dotycząca uzupełnienia Programu o projekty społeczne, rozwiązujące problemy zdiagnozowane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji. Uwaga została rozpatrzona pozytywnie, w związku z czym dokonano zmian w listach przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz dostosowano do nich kolejne rozdziały - dotyczące komplementarności i ram finansowych. Druga ze złożonych uwag dotyczyła uwzględnienia faktu tworzenia produktu turystycznego gminy i jego wpływu na rozwój przedsiębiorczości. Informacja ta została włączona do rozdziału dotyczącego komplementarności. Ponadto wnioskowano o włączenie do obszaru rewitalizacji innych miejscowości gminy, jednak ze względu na to, że obszar rewitalizacji wyczerpuje w takim kształcie maksymalną liczbę mieszkańców (30% mieszkańców całej gminy), uwaga została odrzucona.

Dnia 19 lipca 2017 r. odbył się warsztat, na którym zaprezentowano projekt Programu Rewitalizacji. Zgłoszono kilka uwag do treści dokumentu, m.in. zaproponowano zmiany w opisach projektów rewitalizacyjnych (głównie uzupełnienie zakresu zadań). Wszystkie zgłoszone uwagi zostały wprowadzone do projektu Programu.

W przyszłości stałą formę konsultacji społecznych stanowić będzie funkcjonowanie Zespołu ds. wdrożenia Programu Rewitalizacji dla Gminy Jedlnia-Letnisko. Zespół aktywnie uczestniczyć będzie w opiniowaniu prac nad wdrażaniem Programu Rewitalizacji. Skład Zespołu zapewni szerokie spojrzenie na omawiane problemy, bowiem obejmować będzie: urzędników samorządowych, sołtysów, przedstawicieli organizacji pozarządowych, mieszkańców i przedsiębiorców. Ponadto w przypadku realizacji projektów miękkich, a także w ramach oceny projektów infrastrukturalnych, użytkownicy obiektów i beneficjenci będą proszeni o wypełnianie ankiet oceniających jakość świadczonych usług/infrastruktury. Z interesariuszami rewitalizacji oraz pracownikami Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych będą realizowane wywiady pogłębione dotyczące osiągania celów społecznych rewitalizacji.

Przebieg procesu rewitalizacji będzie na bieżąco prezentowany na stronach internetowych gminy oraz jej profilu w mediach społecznościowych. Zwłaszcza w tym drugim przypadku możliwa jest również informacja zwrotna od zainteresowanych osób i podmiotów.

III. SPÓJNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Wybrany dokument strategiczny/planistyczny	Zapis z wybranego dokumentu	Program Rozwoju Rewitalizacji dla Gminy Jedlina-Letnisko - części spójne z innym dokumentem	Podsumowanie dotyczące spójności dokumentów
Strategia Rozwoju Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2016-2025	Wizja rozwoju gminy: Gmina Jedlnia-Letnisko - Gmina otwarta na rozwój i współpracę, atrakcyjna dla inwestorów, turystów i mieszkańców, wykorzystująca potencjał położenia oraz oferująca wysoką jakość życia.	Wizja obszaru rewitalizacji: Mieszkańcy obszaru rewitalizacji żyją w komfortowych warunkach. Aktywnie korzystają z infrastruktury społecznej, przebudowanych budynków, które nabrały nowego charakteru i spełniają nowe funkcje. Zagospodarowana przestrzeń publiczna jest bardziej funkcjonalna i estetyczna, dostosowana do potrzeb osób w różnym wieku, o różnych pasjach i potrzebach. W obszarze rewitalizacji chętnie odpoczywają mieszkańcy gminy oraz turyści.	Wizja gminy Jedlin-Letnisko zapisana w Strategii Rozwoju wskazuje na aspekt tworzenia satysfakcjonujących mieszkańców warunków życia. Również w Programie Rewitalizacji wskazuje się na konieczność rozwijania obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych, miejsc integracji i spotkań mieszkańców, infrastruktury oraz działań poprawiających jakość życia mieszkańców i osób odwiedzających gminę.
	Cel strategiczny II – Doskonalenie stanu infrastruktury technicznej i	Cel strategiczny I – Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w	W obu dokumentach występuje wspólnota celów w zakresie doskonalenia infrastruktury technicznej i społecznej, co

	społecznej, Cel strategiczny III – Społeczeństwo obywatelskie.	zmodernizowanej przestrzeni publicznej, Cel strategiczny II - Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji.	przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców. Program Rewitalizacji zakłada m.in. remont budynku dawnego dworca i dostosowanie go do potrzeb biblioteki, zagospodarowanie na zielone tereny okolic dworca, rozbudowę kanalizacji sanitarnej, modernizację ośrodka kultury i zagospodarowanie brzegów zalewu. Silny nacisk w obu dokumentach kładziony jest także na rozwój kapitału społecznego i ludzkiego, w dużej mierze poprzez szereg działań aktywizacyjnych i prospołecznych.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jedlnia-Letnisko na lata 2016-2021	Cel nadrzędny - Wysoki standard jakości życia mieszkańców Gminy Jedlnia-Letnisko, życie wolne od zagrożeń oraz w pełni zintegrowana społeczność.	Cel strategiczny I – Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni publicznej, Cel strategiczny II - Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji.	W obu dokumentach za jeden z podstawowych celów rozwoju uznano rozwój aktywności mieszkańców zarówno w obszarze społecznym, jak i gospodarczym. Produktem tak rozumianych działań jest wzrost kapitału społecznego i poziomu integracji mieszkańców. Dodatkowo oba dokumenty podkreślają znaczenie ciągłej poprawy warunków życia mieszkańców.
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy	Cel główny - Osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju gminy, zapewniającego stabilność	Cel strategiczny I – Wysoka jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji w zmodernizowanej przestrzeni	Porównując cele zawarte w obu dokumentach widać wyraźnie, że występują tu duża zbieżność - szczególnie odnośnie kwestii związanych z rozwojem

Jedlnia-Letnisko. Cele i Polityka Rozwoju Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego	gospodarczą, ład przestrzenny, zachowanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych, pełne wyposażenie w obiekty i urządzenia infrastruktury, właściwą obsługę w zakresie komunikacji, zaspokojenie bieżących potrzeb mieszkańców oraz tworzenie warunków umożliwiających stały wzrost poziomu jakości życia i zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.	publicznej.	infrastruktury technicznej i harmonijnym zagospodarowaniem przestrzeni gminy. Oba dokumenty wyraźnie także podkreślają, iż rozwój w obszarze materialnym musi bezpośrednio przekładać się na poprawę jakości życia mieszkańców.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego do 2020 roku	Cel strategiczny - Wzrost konkurencyjności gospodarki, zatrudnienia i przedsiębiorczości mieszkańców, Cel operacyjny 1.3. Rozwój aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, Cel operacyjny 1.4. Rozwój infrastruktury turystycznej.	Cel strategiczny II - Zintegrowani i aktywni mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Kierunki działania II.2. - Stworzenie mieszkańcom warunków do samorozwoju, Kierunki działania II..3. - Aktywizacja mieszkańców i włączenie ich do głównego nurtu życia lokalnego.	Zarówno cel strategiczny, jak i powiązane z nim wybrane cele operacyjne wyznaczone w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Powiatu Radomskiego nawiązują do aktywizacji zawodowej mieszkańców oraz rozwoju opartego na turystyce, w tym aktywnym wypoczynku i rekreacji. Również przedsięwzięcia wymienione w Programie Rewitalizacji mają realizować tak określone cele związane z jednej strony z zapewnieniem spójności społecznej, a z drugiej - z rozwojem gospodarczym opartym na atrakcyjnych miejscach

			wypoczynkowych. W ramach Programu Rewitalizacji zapisano przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do wzmocnienia atrakcyjności turystycznej gminy, np. zagospodarowania brzegów Zalewu "Siczki" czy terenu wokół dawnego dworca kolejowego.

SPIS TABEL

Tab. 1 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej przy uwzględnieniu najczęstszych powodów na 1000 mieszkańców w latach 2014-2015. 13
Tab. 2 Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminach powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w latach 2014-2016. 17
Tab. 3 Wyposażenie gminy w sieci infrastrukturalne w 2016 roku. 23
Tab. 4 Wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszarów zdegradowanych w gminie Jedlnia-Letnisko. 24
Tab. 5 Zestawienie wskaźników delimitacyjnych dla miejscowości gminy Jedlnia-Letnisko. 25
Tab. 6 Lista przedsięwzięć uzupełniających. 40
Tab. 7 Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów głównych. 44
Tab. 8 Lista wskaźników realizacji programu rewitalizacji. 47
Tab. 9 Atuty i problemy obszaru rewitalizacji w różnych sferach. 49

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1 Zmiany liczby ludności w latach 2014-2016 w gminie Jedlnia-Letnisko na tle gmin powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego. 5
Rys. 2 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gmin z terenu powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w 2016 r. [%]. 6
Rys. 3 Udział osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Jedlnia-Letnisko w 2016 r. [%]..... 7
Rys. 4 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogóle mieszkańców gmin powiatu radomskiego na tle województwa mazowieckiego w 2016 r. [%]. 8
Rys. 5 Zmiany poziomu bezrobocia w latach 2014-2016 w gminie Jedlnia-Letnisko na tle powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego [%]. 8
Rys. 6 Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%]. 9
Rys. 7 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%]. 10
Rys. 8 Udział osób bezrobotnych po 50 r.ż. w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%]. 11
Rys. 9 Udział osób bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko w wieku produkcyjnym w 2016 r. [%]. 12
Rys. 10 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1000 mieszkańców w 2016 roku. 13
Rys. 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 1000 mieszkańców w 2016 roku. 14
Rys. 12 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 1000 mieszkańców w 2016 roku. 15
Rys. 13 Liczba Niebieskich kart na 1000 mieszkańców w 2016 roku. 16
Rys. 14 Podmioty gospodarcze na 1000 mieszkańców w gminie Jedlnia-Letnisko w 2016 roku. 18
Rys. 15 Liczba podmiotów gospodarczych, które zamknęły/ zawiesiły działalność na 1000 osób w 2016 roku. 19
Rys. 16 Udział obiektów zabytkowych w poszczególnych miejscowościach w ogólnej liczbie zabytków gminy w 2016 r. [%]. 21
Rys. 17 Udział budynków pokrytych lub izolowanych azbestem w ogóle tego rodzaju budynków w gminie w 2016 r. [%]. 22
Rys. 18 Obszar rewitalizacji Jedlnia-Letnisko. 28